

De Yzerbode

Verantwoordelijke uitgever:
Drukkerij Schoonaert bvba
Bergenstraat 1, 8972 Roesbrugge
tel. 057 30 03 79 - fax 057 30 09 80
info@drukkerijschoonaert.be
ING BE96 3850 0570 7505 - IBAN BBRUBEBB
Afgiftekantoor 8900 Ieper P708717

De Leeskamer van Roesbrugge-Haringe (1858-1872) (2)

Meer politiek dan letterkunde?

Het verslag voor het werkjaar 1864-1865 rept er nauwelijks over, maar het ziet ernaar uit dat de leden van de *Leeskamer* zich niet alleen met letterkunde maar ook actief met politiek inlieten en zich mengden in de liberaal-katholieke partijtengstellingen in het dorp en de ruimere regio. Deze strijd nam vanaf het midden van de jaren zestig van de negentiende eeuw hand over hand toe. Zo had de *Leeskamer* in april-mei 1864 een belangrijke zeg in de kwestie rond de opvolging van Aimé Viane als provincieraadslid voor het kanton Roesbrugge-Haringe. Deze opvolging kreeg heel wat aandacht in de pers. Stoorzender was Auguste Bernard Floor (Krombeke, 1825-1890), gemeentesecretaris en ontvanger in Krombeke, Stavele en Westvleteren en ontvanger in Proven, die in 1860 samen met Viane verkozen was vanop de liberale lijst. Floor had zich toen in de *Leeskamer* openlijk als liberaal kandidaat opgeworpen maar in feite was hij onafhankelijk. Door zijn opportunisme was hij erin geslaagd om de zetel van de liberaal Jules Mazeman de Cout-hove af te snoepen die sinds 1838 ononderbroken als provincieraadslid had gezeteld voor het kanton Roesbrugge-Haringe.

Vier jaar later, in 1864, verkondigde Floor openlijk dat hij een neutrale kandidaat was – “*un candidat administratif*” zoals hij het zelf noemde – die zowel voor de liberalen als de katholieken aanvaardbaar wilde zijn. De partijtengstellingen waren tegen dan al danig verhard. Vandaar dat Floor, bevreesd voor een nederlaag van de liberalen in het kanton Roesbrugge-Haringe, ook steun bij de katholieken zocht. De als rechtlijnig getypeerde Viane wilde geen compromis sluiten over de kandidatuur van Floor en zag af van verdere deelname aan de provincieraadsverkiezingen. Floors strategie om geen kleur te bekennen, bezorgde hem in de pers de reputatie van windhaan, met als gevolg dat niet alleen een liberale maar ook een katholieke tegenkandidaat hem concurrentie aandeden. De radicaal liberale grondeigenaar

Drukkerij Allaert.

en vrijmetselaar Edouard Marie Bieswael (Veurne, 1829 – Schaarbeek, 1888) ⁽²³⁾ uit Veurne en de katholieke grondeigenaar Emile Georges Visart de Bocarmé (Villers – St. Amand, 1833 – Temploux, 1919) ⁽²⁴⁾ uit Loppem kandideerden voor de twee provincieraadszetels voor het kanton Roesbrugge-Haringe.

De *Leeskamer* speelde in deze kwestie een niet te onderschatten rol. Midden mei 1864, kort voor de verkiezingen, ontspan zich in de maatschappij een heftige discussie over de kandidaturen van Bieswael en Floor. Bieswael was op de zitting van de *Leeskamer* aanwezig maar Floor niet. De vereniging moest uitmaken welke kandidaten zij zou steunen. De voorkeur ging naar Bieswael uit, maar twee gemeentesecretarissen – hun namen worden niet genoemd – riepen op om ook Floor te steunen omdat er zich geen tweede liberale kandidaat had aangediend. De radicaal liberale Ieperse krant

L'Opinion vermoedde dat deze strategie ingefluisterd was door arrondissementscommissaris Joye-Ghys. Een compromis werd voorgesteld maar voorzitter Aimé Viane, gemeentesecretaris Lodewijk Rubbrecht en burgemeester Jean Lehoucke kregen de opdracht eerst nog eens met Floor te gaan praten. Toen deze erbij bleef neutraal te willen blijven en alleen voor zichzelf te willen opkomen, koos de *Leeskamer* definitief voor Bieswael. Bieswael en Visart haalden op 23 mei 1864 elk hun zetel. Floor geraakte niet herverkozen. Ook de katholieke plaatselijke kandidaat Honoré Peel (1819-1905) beet in het zand ⁽²⁵⁾.

Luidens het activiteitenverslag van Désiré Allaert debatteerden de leden van de *Leeskamer* in 1864-1865 niet alleen over de verkiezingen, maar bekommerden ze zich ook om de streekontwikkeling. Zo discussieerden ze over de noodzaak van degelijke wegen, kanalen en

een spoorweg, over het dringende onderhoud van de Ilzer die om de haverklap overstroomde omdat hij te ondiep en te smal geworden was, over de installatie van brandpompen, en over de kwaliteit van het onderwijs. De discussie over de spoorweg was brandend actueel want in 1863 had de regering het plan gelanceerd een spoorweg aan te leggen tussen Poperinge en Hazebrouck (F). Poperinge wilde een rechtstreekse lijn, maar Roesbrugge-Haringe had graag gezien dat de lijn over haar grondgebied zou lopen en er ook zou stoppen. Poperinge won het pleit ⁽²⁶⁾. De *Leeskamer* organiseerde ook petities. Zo stuurde zij in het voorjaar van 1865 een petitie naar de Kamer waarin zij aandrang op een aanpassing van de kieswet zodat verkiezingsfraude tegengegaan kon worden ⁽²⁷⁾. Ze voerde actie, bijvoorbeeld door met leden van de schepencolleges van Roesbrugge-Haringe, Beveren, Stavele en Krombeke naar minister van Binnenlandse Zaken Alphonse Vanden Peereboom in leper te trekken om er het onderhoud, de verdieping en de verbreding van de Ilzer te bepleiten. De rivier was overstroomd in 1841, 1851, 1859 en 1861. Dat was van het goede teveel.

't Jaer 30: een onverwachte tegenstander

Dat de *Leeskamer* politieke invloed had, blijkt uit het feit dat de maatschappij in november 1865 in het vizier liep van 't Jaer 30 (1864-1870), het ultramontaanse strijdblad uit Brugge waarvan Guido Gezelle de hoofdredacteur was. 't Jaer 30 trok met de volle steun van het bisdom ten strijde tegen het liberalisme, "de partij van het kwaad", waartegen de katholieke West-Vlamingen zich moesten verenigen. In het licht van de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 1866 werd Gezelles blad almaar strijdlustiger.

In het nummer van 25 november 1865 nam Gezelle een artikel *Cosmopolitike droom* op waarin een anonieme correspondent die zich *Oneiropolos Kosmopolites* noemt, de draak steekt met wat hij de *Letterkas van Rousbrugge*. *Maetschappij der (ver)ligte verstandenen* noemt. Jan Geens identificeerde deze ijverige correspondent als Edmond Deckmyn uit Roeselare, die in het schooljaar 1858-1859 leerling van Gezelle was geweest aan het Klein Seminarie van Roeselare ⁽²⁸⁾. Deckmyn blijkt goed geïnformeerd en beschrijft hoe als in een droom de leden van de *Letterkas* stomdronken een herberg binnen komen, allicht een allusie op *De Gouden Arend* waar de maatschappij bijeen kwam. De letterkasten – dit kan een verwijzing zijn naar de drukkerij van Désiré Allaert – worden opzij geschoven en er wordt schapenbout gegeten. Van letterkunde is er geen sprake, alleen van brassen, eten en hoog van de toren blazen. Deckmyn voert vier kibbelende personages op: de herbergier *baas Plaestryk*, een *kleen fluiteveintje*, ne *pottebaker*

met twee aenzigten en een zekere *notaris Van den Doom*, in wie wij notaris Benoit Jacques Vandenberghen (Alveringem, 1813 – Roesbrugge-Haringe, 1884) ⁽²⁹⁾ vermoeden, die we ook terugvinden als intekenaar op Emile Vanden Bussches *Histoire de Rousbrugge-Haringhe*. De week daarop, op 9 december, komt 't Jaer 30 nog eens op het artikel terug. Volgens Deckmyn zorgde het voor opschudding in het dorp. De leden van de *Letterkamer* wilden reageren maar "wie zou er daarop hebben geantwoord? De letterkunde van onze kasgasten en strekt toch zoo verre niet, dat ze zouden durven iets ten papiere zetten, uit vreeze dat 't Jaer 30 hun op den rugge ryde. De gansche kasse bestaat uit mannen die knauwen aen 't schotelke van den Staet, of die er trachten aen te geraken."

De comfortabele positie van de *Leeskamer* veranderde drastisch toen de liberalen met de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 1866 effectief een zware nederlaag leden in Roesbrugge-Haringe. De katholieken veroverden alle zetels in de gemeenteraad ⁽³⁰⁾. De liberale burgemeester Jean Lehoucke moest op 1 januari 1867 de baan ruimen voor de katholiek Honoré Peel, die burgemeester werd, en schepen Désiré Loncke, ooit nog een medeleerling van Guido Gezelle aan het Klein Seminarie ⁽³¹⁾. De katholieken zouden de macht niet meer afstaan. Het was dan ook een regelrechte provocatie toen de *Leeskamer* acht maanden later, na de nationale verkiezingen van juni 1867, de herkozen liberale senator Jules Mazeman de Couthove naar Roesbrugge-Haringe haalde om hem uitbundig te vieren. Voorzitter Aimé Viane, toenmalig ondervoorzitter en vrederechter Gustave Van Alleynes (Ieper, 1829 – Gent, 1910) ⁽³²⁾ en Benoit Verhaeghe namen er het woord ⁽³³⁾. De *Leeskamer* telde op dat moment 46 leden, allen behorend tot de liberale burgerij van het dorp. Dit bezoek zorgde voor een katholieke tegenreactie. Een maand later, in juli 1867, hield de kersverse bisschop Jean Joseph Faict (Leffinge, 1813 – Brugge, 1894) zijn blijde intrede in Roesbrugge-Haringe. Volgens de liberale krant *De Toekomst van Ieperen* werd hij onthaald door het gemeentebestuur, de geestelijkheid, kinderen, "dibben en kwezelaars" terwijl Mazeman gevierd was door de gevestigde liberale burgerij ⁽³⁴⁾. 't Jaer 30 zag het anders. Daar klonk het dat "deuren en vensters gesloten wierden van byna geheel Rousbrugge" bij de "solemnele intrede" van de Provense senator ⁽³⁵⁾.

Gezelle liet in 't Jaer 30 niet af Mazeman te jennen. Al op 25 februari 1867, nog voor de nationale verkiezingen van juni van dat jaar, had het weekblad hem onmaskerd als een van de West-Vlaamse liberale kopstukken die de wet van december 1864 op de studiebeurzen mee had goedgekeurd. Deze wet bepaalde dat voor de studiebeurzen alleen nog de schen-

kingen ten gunste van de theologiestudenten aangenomen en beheerd zouden worden door de seminaries. De andere beurzen vielen onder de bevoegdheid van een provinciale commissie. De wet ontnam de particuliere beheerders de toekenning van de oude beurzen en vertrouwde deze toe aan deze provinciale commissies die niet gebonden waren de instelling te begunstigen die was aangegeven door de schenkers. Vooral de universiteit van Leuven voelde zich het mikpunt van deze wet aangezien zij nog vaak genoot van oude beurzen. Het verzet van de bisschoppen tegen deze seculariserende wet was dan ook bijzonder hevig ⁽³⁶⁾. In het nummer van 8 juni 1867, enkele dagen voor de nationale verkiezingen, vroeg 't Jaer 30 zich dan ook af wie zo gek zou zijn om voor *baron van 't Kockhof* te stemmen ⁽³⁷⁾.

Ook na zijn herverkiezing bleef 't Jaer 30 Mazeman geregeld over de kling halen. Het blad voerde de liberale senator op als *Baron Maekvan-ze-man* ⁽³⁸⁾ of *Coutemans-Maeshove* ⁽³⁹⁾ en, alluderend op de wet op de studiebeurzen, als *Dwazeman van Roven* ⁽⁴⁰⁾, *Baron van Rovers* ⁽⁴¹⁾ of *Baron van Lepelghem de Rooven* ⁽⁴²⁾ die vanuit zijn pluchen zetel in de Senaat niets deed voor de streekontwikkeling maar des te meer op 't Couthof traktaties organiseerde om zijn kiezers te paaien. Ook andere kopstukken uit de regio moesten het in 't Jaer 30 zeer geregeld ontgelden zoals minister van Binnenlandse Zaken Alphonse Vanden Peereboom (*Peerlare*) en vooral de Poperingse volksvertegenwoordiger Jules Van Merris (1831-1899), schepen, grootgrondbezitter, steenrijk kasteelheer van De Lovie en homofiel, die het als *Pyke*, *Pykezot* of *Pyke fusike* zeer zwaar te verduren kreeg ⁽⁴³⁾. Ook *Wardje* Bieswael werd aangepakt als geldschietster van het liberale *Advertentieblad der stad Veurne* ⁽⁴⁴⁾. In de aanloop tot de parlementsverkiezingen van juni 1868 probeerde 't Jaer 30 Edouard Bieswael tevergeefs in diskrediet te brengen ⁽⁴⁵⁾. De Veurnenaar ruilde zijn zitje in de provincieraad voor een kamerzetel en verhuisde naar Schaarbeek. Hij bleef maar twee jaar in de Kamer zetelen.

Hoe het de *Leeskamer* verder verging is niet bekend. Volgens Rubbrecht dateert het laatste werkingsverslag van 24 januari 1868. Dat kan kloppen want het *Jaarboek van het Willems-Fonds* voor 1869 vermeldt zowel Allaert als de *Leeskamer* als inschrijvers. Vanaf het volgende jaar wordt alleen nog Allaert als abonnee vermeld. In oktober 1869 namen Benoit Verhaeghe, Désiré Allaert en Benoit Vandenberghen nog deel aan de gemeenteraadsverkiezingen, maar zij haalden het niet tegen hun katholieke tegenstanders ⁽⁴⁶⁾. In datzelfde jaar overleed voorzitter Aimé Viane op 41-jarige leeftijd. Bestuurslid Alphonse Hanssens bevorderde tot verificateur en vertrok naar Turnhout. Toch maakt *De Toekomst van Ieperen* in 1872 nog gewag van de

volksbibliotheek van de *Leeskamer*, zij het dat zij toen een zware crisis doormaakte ⁽⁴⁷⁾. We mogen dan ook aannemen dat de bibliotheek kort daarna ophield te bestaan. In 1907 schrijft Rubbrecht dat de bibliotheek van de *Leeskamer* al jaren verdwenen was en dat van het genootschap alleen nog enkele ingelijste portretten en de boekenkast over waren in herberg *De Gouden Arend*. Op de achterkaft van zijn *Gedenkboek der gemeente Roesbrugge-Haringe* beloofde hij nog de uitgave in 1907 van een *Levensschets en gedichten van Désiré Allaert*, maar voorlopig blijft dit boek onvindbaar.

Van Leisele over Roesbrugge-Haringe naar Ieper

Zoals de *Vriendenkring* van Leisele leidde tot de oprichting van *De Vlaamsche Roos* en de *Leeskamer* in Roesbrugge-Haringe, zo inspireerde het Roesbrugse initiatief op haar beurt de Vlaamsvoelende liberalen in Ieper. *L'Opinion* sprak in haar nummer van 22 oktober 1865 vol lof over Allaerts jaarverslag van de *Leeskamer* en drukte de wens uit dat ook in Ieper een gelijkaardige letterkundige maatschappij zou worden opgericht: "*Disons seulement combien il serait désirable de voir un pareil Cercle littéraire s'établir en notre ville, où l'on n'est que trop enclin à vivre dans l'indifférentisme*". Het lijkt erop dat deze oproep niet in dovemansoren viel want in februari 1867, goed anderhalf jaar later, werd onder impuls van Edward Van Biesbrouck de *Kunst- en Letterkring van Ieperen* opgericht. Ook deze Vlaamsgezinde kring hield wekelijks spreekbeurten over de Vlaamse kwestie, geschiedkundige en maatschappelijke onderwerpen, organiseerde volksvoordrachten en opende een volksbibliotheek. Ook hier zorgde Alphonse Vanden Peereboom voor een startpakket van 33 Vlaamse boeken. De gelijkenis tussen het Vlaamsgezinde liberale verenigingsleven in Ieper en Roesbrugge-Haringe in de jaren zestig is dan ook treffend. Beschikken de Vlaamse liberalen in Roesbrugge-Haringe over een koor (*De Weergalm van den Yzer/L'Echo de l'Yser*), een toneelvereniging (*De Troostverwachters*) en een letterkundig genootschap met volksbibliotheek (*Leeskamer*), dan zien we in Ieper dezelfde driedeling met de *Koormaatschappij/Société des Choeurs*, de toneelvereniging *De Vlaamsche Ster* en het letterkundige genootschap *Kunst- en Letterkring van Ieperen* ⁽⁴⁸⁾. Is het toeval dat zowel de *Leeskamer* als de *Kunst- en Letterkring van Ieperen* het in 1872-1873 voor bekeken hielden? Werd de tegenstand van de ultramontaanse katholieken te sterk? Hierbij zou het zeker ook nuttig zijn te onderzoeken welke rol Jules Mazeman de Couthove heeft gespeeld als beschermheer

van liberale culturele verenigingen in de streek. Hij werd midden 1872 als gevolg van agitatie van de dorpsclerus als burgemeester van Proven weggestemd en vervangen door zijn katholieke tegenkandidaat. Hij bleef nog tot 1878 senator.

Marc Carlier

Noten bij vorige maand:

21. *Jaarboek van het Willemsfonds* voor 1872, Gent, W. Rogghé, 1871, p. XCVIII.
22. *De Toekomst*, 25 augustus 1872.

Noten deze maand:

23. De familie van Edouard Bieswael was afkomstig van Bailleul. Joseph Bieswael (1792-1865), de vader van Edouard, vestigde zich in Veurne en baatte er een steenbakkerij uit. Edouard en zijn broer Leopold werden in 1853 tot Belg genaturaliseerd. Edouard huwde in 1857 in Bailleul met Odile Bricourt (1838-1920) en noemde zich van dan af Bieswael-Bricourt om zich te onderscheiden van zijn broer Leopold die als katholiek politicus actief was.
24. Emile Visart de Bocarmé was de broer van Amedée (1835-1924), volksvertegenwoordiger en burgemeester van Brugge.
25. *L'Opinion*, 8, 22 en 29 mei 1864 en L. Schepens, *De provincieraad van West-Vlaanderen*, Tielt, Lannoo, 1976, p. 159, 162, 167 en 174.
26. L.A. Rubbrecht, *Gedenkboek*, p. 102.
27. *L'Opinion*, 9 april 1865.
28. J. Geens, Guido Gezelle en "'t Jaer 30": een literair-historische en sociologische studie van zijn journalistieke bedrijvigheid in een politiek weekblad, Leuven, KUL, ongepubliceerde doctoraatsverhandeling, p. 351.
29. Benoit Vandenberghe was de zoon van notaris Joseph Louis Vandenberghe uit Wulveringem. Hij huwde op 8 oktober 1845 in Roesbrugge-Haringe met Barbara De-meester (*Roesbrugge-Haringe, 1816).
30. *Journal d'Ypres*, 31 oktober 1866.
31. *Gezelliana* V (1974), p. 95.
32. Van Allynnes werd in oktober 1865 tot vrederechter in Roesbrugge-Haringe benoemd. Voordien oefende hij deze functie uit in Passendale. In 1868 werd hij rechter bij de rechtbank van eerste aanleg in Oudenaarde en in 1870 in Brugge. Hij promoveerde in 1875 tot rechter bij het Hof van Beroep in Gent. Hij publiceerde over juridische onderwerpen.
33. *De Toekomst*, 23 juni 1867.
34. *De Toekomst*, 21 juli 1867.
35. *'t Jaer 30*, 21 september 1867.
36. E. Witte e.a., *Nieuwe geschiedenis van België*. I. 1830-1905, Tielt, Lannoo, 2005, p. 300.
37. *'t Jaer 30*, 8 juni 1867.
38. *'t Jaer 30*, 21 september 1867.
39. *'t Jaer 30*, 16 maart 1867.
40. *'t Jaer 30*, 26 oktober 1867.
41. *'t Jaer 30*, 7 juli 1866.
42. *'t Jaer 30*, 4 januari 1868.
43. Meer over Van Merris bij K. Papin, 'Jules Van Merris (1831-1899). Biografie van een enfant terrible', in: *Aan de Schreve* (1992), p. 34-96.
44. *'t Jaer 30*, 12 oktober 1867.
45. *'t Jaer 30*, 16 mei, 23 mei, 30 mei, 3 juni en 4 juli 1868.
46. *'t Jaer 30*, 30 oktober 1869.
47. *De Toekomst*, 25 augustus 1872.
48. *De Toekomst*, 31 maart 1867. Meer over de *Kunst- en Letterkring van Ieperen* en de *Koormaatschappij* in M. Carlier, 'Jules Cordonnier (1833-1893), leven en werk van een Ieperse stadsarchivaris', in: *Biekorf* (2013), p. 21-36.

'DOORGESTOKEN' KAART

"Wedden dat er vooraf geheime afspraken gemaakt zijn, dat ze ons bij de neus nemen!" Af en toe, scepticus, is je vermoeden niet onterecht en betreft het inderdaad een doorgestoken kaart. Maar niet altijd word je om de tuin geleid zoals dat bij het kaartspelen wel eens gebeurt als een snoodaard de kaarten in een bepaalde volgorde (door)steekt of mengt zodat hij of zijn compagnon gunstige kaarten in handen krijgt. In een doorgestoken kaart zit echter niet altijd bedrog, wel soms een leuk muziekje. Getuige het liedje:

*Daar is de orgelman, daar is de orgelman
Met z'n piere piere piere pierement
Daar is de orgelman, daar is de orgelman
Met z'n aria's en deuntjes die iedereen kent*
Die deuntjes speelt de orgelman niet eigenhandig, ze vloeien voort uit een geperforeerd, zigzag geplooid draaiorgelboek, in kleinere straatorgels (= Amsterdamse 'piementen') vervangen door een geperforeerde, lichtere rol papier. Maar dat bederft de sfeer en de pret niet!

Willy Pyfferoen uit Roesbrugge (her)kende en benoemde het raadgevoel correct. Hij verdient een serenade en de uitgelopen prijs.

Waar toe diende dit voorwerp?

Oplossing sturen naar Guido Schoonaert, Bergenstraat 16, 8972 Roesbrugge, tel. 057 30 15 57 of info@drukkerijschoonaert.be. Uit de juiste antwoorden wordt een winnaar getrokken die een prijs ontvangt.

OKRA ROESBRUGGE-HARINGE

UITSLAGEN OKTOBER 2014

KAARTING OKTOBER

KAREL DE BLAUWER

26 deelnemers

3 partijen:

Alice Declerck	378 pt.
Wilfried Lermytte	310 pt.

0 partijen:

Jean-Claude Deloz	119 pt.
Paula Vandecasserie	156 pt.
André Soenen	169 pt.
Ignace Vandermarliere	212 pt.

GEZELSCHAPSSPELEN

Alice Boury

KRISTEN VOLKSHUIS

18 deelnemers

3 partijen:

Willy Vanhoucke	273 pt.
Maria Bogaert	251 pt.

0 partijen:

Paula Vandecasserie	132 pt.
Simonne Dewitte	132 pt.
Anna Depyter	158 pt.
Wilfried Decaesteker	197 pt.

GEZELSCHAPSSPELEN

Lucienne Timperman

PETANQUE

10 oktober - 35 deelnemers

3 partijen: Maria Bogaert, Willy Butaye, Wilfried Decaesteker, Aimé Neyrinck, Frans Soetaert, Jozef Van Acker, Irene Vandenbroucke, Marie-Ghislaine Vandeputte, Alain Vandendriessche, Guido Vanderhaeghe en Bea Vanhauwe

24 oktober - 36 deelnemers

3 partijen: Willy Butaye, Victor Callemeyn, Eugène Demuyne en Ignace Vandermarliere

Stand na 54 wedstrijden:

1. Wilfried Decaesteker	40/616 pt.
2. Aimé Neyrinck	35/573 pt.
3. Geert Huyghe	33/580 pt.
4. Denise Vandenbussche	33/580 pt.
5. Anna Decrock	33/556 pt.
6. Frans Soetaert	32/568 pt.
7. Marie-Ghislaine Vandeputte	31/584 pt.
8. Willy Butaye	31/548 pt.
9. Ria Cappoen	31/543 pt.
10. Alain Vandendriessche	30/565 pt.

Volgende wedstrijden op 14 en 28 november (inhaalwedstrijd) en laatste wedstrijd op vrijdag 12 december.

Europa-centrum

Bergenstraat 2 - 8691 Beveren a.d. IJzer
op overoever van Bertennest
te Roesbrugge

BERTEN
NEST

IN VAN DER HALLEN-GEMEENSCHAP & EUROPA-BROEDERSCHAP

ADVENTSMIS IN KERK VAN HARINGE

Op zaterdag 29 november 2014 wordt om 19 uur de jaarmis gevierd met allen die verbonden blijven in gemeenschap. Ook in Europa-Broederschap en trouw als Pelgrimbeweging wordt het spoor van stichter-voortrekker Albert Zoller († 2006) doorgetrokken. Want deze Zwitserse bezieler deed ons het Occitaans kamphuis "Karel de Grote" († 814) in Ste-Jalle ontdekken en hijzelf meteen het "Bertennest" met Europa-Centrum aan de IJzer.

De levensvernieuwing van Ernest van der Hallen († 1948) was hem zeer belangrijk, evenals het getuigenis van abt Bonifaas Luyckx, die we herdachten op de 54ste Van der Hallen-Dag in Lier op 22 maart II.

Deze herdenkingsjaren van de 1ste Wereldoorlog wijzen ook op het belang van de "Frontbeweging" door de miskende soldaten aan het IJzerfront 1914-1918 vanuit de Rodenbachse studentenbeweging.

Ook de Haringse pastoor Wilfried Bruneel was er frontaalmoezener.

In 2014 stierven volgende vrienden: pater trapist Tillo-Léon Declercq, priester Luc Vranckx van "Euvo", zuster Maria Maes van "Sobrietas", acteur Bert De Wildeman van "Antigone" en redacteur Willy Cobbaut van V.V.N.A.

TENTOONSTELLING KAREL DE GROTE

De internationale tentoonstelling over de erfenis van Karel de Grote (814-2014) in het Provinciaal Erfgoedcentrum te Ennepe is nog open tot 30 november. In dit kader hoort een rijk geïllustreerd boek en folders met Europese actualisering tot op heden. Info: www.pam-ename.be - www.tentoonstellingKareldeGrote2014.eu.

KERSTACTIE BOND ZONDER NAAM

Ook dit jaar is er een stand met kaarsen en kalenders ten voordele van de Actie Bond zonder Naam in het Bertennest, Bergenstraat 29 te Roesbrugge, tel. 057 30 02 08. Iedere dag (uitgez. maandag) open van 14 tot 17 uur.

ONTMOETINGEN

- Zaterdag 22 november om 14.30 uur in CC Ghybe te Poperinge: "40 jaar AA" rond anonieme hulp bij drankverslaving.
- Vrijdag 5 december om 20 uur in CC Den Briel te Brielen: "Ifigeneia" toneel naar Griekse tragedie.
- Zondag 7 december om 16 uur Sint-Andriesabdij te Zevenkerken: "Europa en christendom" door journaliste Mia Doornaert.
- Zondag 14 december om 19 uur in zaal De Levaard te Haringe: "Hotel 'n 7sten hemel" van toneelgroep Haringe.

Indoor
speelpark

Hopsie Pops

POPERINGE

1.600 m² speelplezier voor het ganse gezin!

Flatscreen - Free Wifi - Ruime parking
Cafetaria: frisdranken, bieren, snacks

Apart feestzaaltje van 200m²

Europalaan 5, 8970 Poperinge
www.hopsie pops.be

Voor al uw festiviteiten:
affiches, flyers en toegangskaarten

Drukkerij SCHOONAERT

**100 JAAR
GELEDEN**

LANGE MAX

Lange Max was de bijnaam van een groot Duits kanon (type 38cm SK L/45 Max) dat tijdens de Eerste Wereldoorlog werd gebruikt voor het beschieten van de Franse stad Duinkerke. Er stond onder andere een exemplaar van kanon in het Stokerijbos in de wijk Leugenboom in de Belgische gemeente Koekelare. Dit kanon maakte deel uit van de zogenaamde Pommernbatterij. De bouw van het kanon startte in 1915 en werd in 1916 voltooid. Het werd pas in 1917 in werking gesteld om Duinkerke onder vuur te nemen.

Het kanon te Koekelare werd en wordt in de volksmond de Lange Max genoemd. De Lange Max wordt ook vaak verward met Dikke Bertha. Ook Dikke Bertha was een Duits kanon, maar dit kanon had een ander doel.

Met een gewicht van 75.500 kg en een lengte van 17,50 meter werd de Lange Max het grootste kanon dat tot dan toe in de krijgsgeschiedenis werd gebruikt. De Lange Max was geplaatst op een affuit, die uit twee grote zijwanden bestond en in een betonholte van 20 meter doorsnede op een spil draaide. Deze holte had een bijzondere vorm om het een schootsveld van 157° te kunnen geven. De Lange Max kon projectielen tot op 75 km afstand schieten. De projectielen van dit kanon hadden een doorsnede van 0,38 m, een lengte van 1,80 m tot maximum 2,10 m en een gewicht van 750 kg. Ze moesten dan ook met een speciaal karretje tot bij het kanon gebracht worden.

OORLOGSBOEKEN GROTE LIEFDES IN DE GROTE OORLOG

Een zwaar gewonde soldaat ligt in het ziekenhuis. Iedereen denkt dat hij dood is. Maar een verpleegster in het lijkenhuis ziet zijn vinger bewegen. Ze redt zijn leven. De soldaat wil maar één ding: haar weerzien en met haar trouwen.

Een jong meisje uit de Kempen trekt 's nachts naar de Dodendraad om jonge Vlamingen te laten ontsnappen. Ze wordt verraden en opgepakt door de Duitsers. Een jaar lang zit ze opgesloten in de gevangenis. Ze wordt er verliefd op de jongen die haar wekelijks eten bezorgt.

Dit boek bundelt liefdesverhalen die zich afspeelden aan het front van de Eerste Wereldoorlog. De echt gebeurde romances worden gekaderd tegen de historische achtergrond van WO1 aan de hand van dagboekfragmenten, brieven en getuigenissen van de nabestaanden.

Auteur Joris Frieda

Frieda Joris studeerde journalistiek en werkt al jaren voor Het Laatste Nieuws. Ze won voor haar journalistiek werk de Vlaamse Journalistenprijs, de Dexiaprijs en de prijs voor Onderzoeksjournalistiek van de Vereniging van Vlaamse Journalisten.

Daarnaast schreef ze al een aantal boeken, waaronder het levensverhaal van Jo Lernhout. In *Roodborstje* beschreef Frieda Joris haar eigen kleine oorlog tegen borstkanker, terwijl ze met *Ontboezemingen over borstkanker* ervaringen van bekende en minder bekende Vlamingen met deze ziekte bundelde.

Technische info

Uitgever: Davidsfonds
Pijs: € 24,95
ISBN nr.: 9789059085480

EEN KALENDER OM TE KOESTEREN

De uitgeverij Lannoo heeft een pracht van een kalender op de markt gebracht.

Het is een hangkalender van 12 bladen, formaat 43 x 31 cm met liefst 48 foto's van wereldoorlog 14-18. De foto's zijn postkaart formaat uitzonderlijk van kwaliteit en er staan een 25-tal foto's van Roesbrugge op.

De prijs is € 15 en te verkrijgen bij Guido Schoonaert, Bergenstraat 16 te Roesbrugge, tel. 057 30 15 57 of bij Drukkerij Schoonaert, Bergenstraat 1 te Roesbrugge, tel. 057 30 03 79.

WINNAARS BALLONWEDSTRIJD 2014

- Vanexem Margo	Lehaucourt (F)	111 km
- Frans Warre	St.-Laurent à Wingles (F)	41 km
- Vanhaecke Eléonore	La Bassée (F)	35 km
- Desmet Robbe	Lorgies (F)	32 km
- Polley Lana	Laventie (F)	24 km
- Dennekin Lewis	Méteren (F)	12 km

Deze winnaars mochten op zondag 16 november om 11.45 uur hun prijs komen afhalen bij Patrick Gunst. De uitreiking gebeurde door het Feestcomité vóór de vol-au-ventmaaltijd ten voordele van de kerstverlichting.

KBC

Bank & Verzekering

KBC Bank Roesbrugge

Haringestraat 31 A, 8972 Roesbrugge

Tel. 057 30 98 20 - Fax 057 30 98 21

roesbrugge@kbc.be

**Bij ons kan u terecht
voor al uw bankzaken EN verzekeringen**

Onze openingstijden:

Ma	09.00 - 12.30	13.30 - 18.00
Di	09.00 - 12.30	13.30 - 18.00
Wo	09.00 - 12.30	13.30 - 18.00
Do	09.00 - 12.30	13.30 - 18.00
Vr	09.00 - 12.30	13.30 - 16.30

(namiddag op afspraak)

Drinkwater voor het front 1914-1918 (3)

Drinkwaterzuivering te velde tijdens de Eerste Wereldoorlog

4. FYSISCHE STERILISATIEMETHODES

"We klommen over een afrastering en kwamen aan de beek. Daar lag er een in het water, met z'n rode broek naar boven. Aan de andere kant lagen of zaten dode of gewonde Fransen. Ik sprong over de beek. Achter mij schepte iemand water met z'n hand en slopte het op."
Ludwig Renn – Krieg (1929)

4.1. Verhitten, koken, destilleren

4.1.1. Principe van sterilisatie door verhitten

In de decennia vóór de Eerste Wereldoorlog hadden Louis Pasteur, Robert Koch en tal van andere natuurwetenschappers de microbiële verwekkers van tal van besmettelijke ziektes zoals dysenterie, tyfus en cholera ontdekt, en ook dat verhitten een effectieve manier is om deze bacteriën te doden.

Koken van water is in principe eenvoudig en bijna overal uit te voeren. Door het water enige tijd te verhitten tot een temperatuur van 100 °C of nog hoger worden alle ziektekiemen gedood. Tevens verdwijnen door het koken vaak ook vieze geuren en smaakstoffen uit het ruwe water.

Troebel ruw water wordt tijdens het koken helderder omdat de troebeling meebezinkt met de door het koken onoplosbaar geworden carbonaatzouten (ketelsteen). Het gekookte water moet eerst afkoelen voordat het gedronken kan worden.

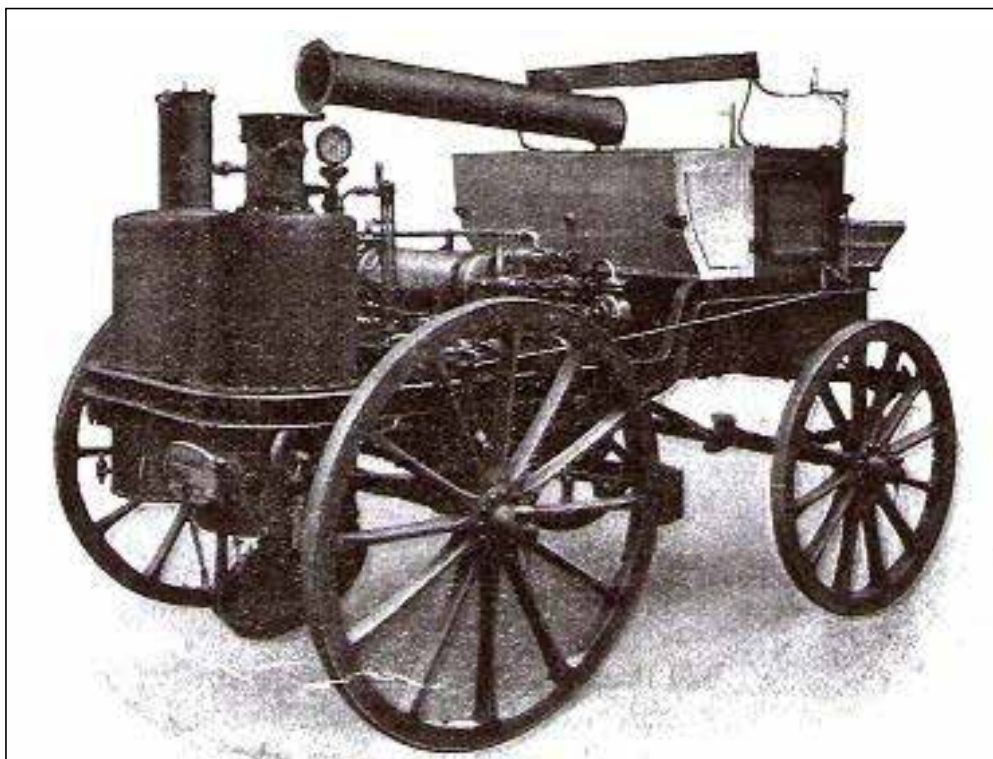
Zonder speciale maatregelen duurt dit lang. De mobiele drinkwaterkokers, die vooral door de Duitse en de Oostenrijkse legers gebruikt werden, leverden, dankzij een speciale koeltechniek, water dat hooguit enkele graden warmer was dan het gebruikte ruwe water.

4.1.2. Kooksterilisatie bij de legers te velde

Bij het uitbreken van de oorlog in augustus 1914 beschikten de Duitse en Oostenrijkse legers over mobiele drinkwaterbereiders van het systeem Henneberg, ontwikkeld door het laboratorium van de Kaiser-Wilhelm-Akademie te Berlijn. Kenmerkend voor dit systeem was, dat het gekookte water in het apparaat zelf werd teruggekoeld tot drinkbare temperatuur.

De apparaten werden gebouwd in Duitsland door de firma Rudolf A. Hartmann. Deze drinkwaterbereiders waren er in verschillende uitvoeringen. Het standaardmodel kon 600 à 700 liter drinkwater per uur leveren en was gemonteerd op een vierwielige wagen. De wagen werd door twee paarden getrokken.

In de bovenstaande figuur zijn de belangrijkste onderdelen van het model KWA, dat bij het uitbreken van de oorlog het standaard model was, duidelijk te zien. Vooraan op de

Henneberg-Hartmann mobiele drinkwaterbereider, model KWA.

dichtstbijzijnde hoek van de wagen bevindt zich de stoomketel/sterilisator. De schoorsteen is neergeklapt, hetgeen tijdens transport voorgeschreven was. Onder de ketel is duidelijk de deur van de stookplaats te zien.

Naast de ketel staat de voorfilter, waarin het ruwe water werd ontdaan van fijn zwevend vuil. De horizontale cilinder in het midden van de wagen is de koeler. De ketel werd gewoonlijk gestookt met steenkool, dat werd meegevoerd in de kist onder de bok van de wagen.

De ketel werkte met een stoomdruk van 1,5 atmosfeer, waardoor een temperatuur van 110 °C werd bereikt. In de stoomketel bevond zich een metalen, spiraalvormig gewonden leiding, waardoor het ruwe, gefiltreerde water werd geleid. De verblijftijd van het water in de stoomketel was minstens 1 minuut. Deze hittebehandeling, 1 minuut op 110 °C, is ruim voldoende om alle bacteriën te doden. Vervolgens werd het steriele water door de koeler geleid. Deze koeler werkte volgens het tegenstroomprincipe (voor nadere details zie verderop in de tekst bij het Maruco-systeem). Gekoeld werd met ruw water dat daardoor tegelijkertijd opgewarmd werd, voordat het in de stoomketel werd geleid. Hierdoor werd tevens brandstof bespaard. De koeling was zo effectief, dat het drinkwater ten slotte aangeboden kon worden op een temperatuur die slechts 2 °C boven die

van het gebruikte ruwe water lag.

Bij een kleinere uitvoering van dit apparaat, speciaal ontwikkeld voor acties in bergachtig terrein, waren de diverse onderdelen verdeeld over twee tweewielige wagens, die elk door een paard of muilezel getrokken werden. Deze units waren aanzienlijk lichter en wendbaarder dan de vierwielige wagen van het standaardmodel. Het "berg"-model had een capaciteit van ongeveer 400 à 500 liter drinkwater per uur.

Zowel standaardmodel als "berg"-uitvoering waren geschikt voor troepeneenheden ter grootte van een regiment of bataljon. Aanvankelijk beschikte het k.u.k. leger aan het front in Galicië eind 1914 over slechts 4 drinkwaterbereiders. Ze waren geplaatst bij de vier grote oorlogshospitalen achter het front. Al snel bleek dit zwaar onvoldoende en na het uitbreken van een tyfusepidemie onder de troepen werd een groot aantal installaties bijgekocht, zodat elk regiment van een mobiele drinkwaterbereider kon worden voorzien.

In de loop van 1916 werden de drinkwaterbereiders gemotoriseerd, wegens het steeds groter wordende gebrek aan paarden.

De behoefte aan drinkwaterbereiders nam snel toe naarmate de oorlog langer duurde. Zo had het Oostenrijkse leger begin 1917 ongeveer 400 van deze apparaten in gebruik. Vergelijk-

Draagbare Henneberg-Hartmann drinkwaterbereider op mars.

Draagbare Henneberg-Hartmann drinkwaterbereider in actie.

bare aantallen waren operationeel bij de Duitsers. Nalevering werd echter steeds moeilijker door het toenemende gebrek aan grondstoffen ten gevolge van de Engelse blokkade.

Voor kleinere troepeneenheden, ter grootte van een compagnie e.d., produceerde de firma Hartmann kleine, draagbare drinkwaterbereiders van het Henneberg-type. Het eigen gewicht van deze apparaten was 45 kg. Ze konden gedemonteerd worden in twee pakketten van 22,5 kg, die elk door één man gedragen kon worden (figuur links).

De belangrijkste elementen van de draagbare drinkwaterbereider zijn in de figuur rechts duidelijk te herkennen. Rechts staat de voorfilter die tevens als vultrechter dienst deed. Het gefilterde ruwe water wordt via een slang door de koeler geleid (midden op de foto) waarna het voorverwarmd in de ketel (links) komt. De ketel bestaat uit stookkast (onderste deel met de schuine dakjes) en de eigenlijke stoomketel annex sterilisator (de rechtopstaande cilinder). Het gesteriliseerde water verlaat de ketel via een slang, wordt naar de koeler geleid en ten slotte opgevangen in een voorraadvat (bij de hurkende soldaat). De koeler werkt, evenals bij de grote drinkwaterkokers, volgens het tegenstroomprincipe. Deze apparaten leverden ongeveer 100 liter drinkwater per uur.

De draagbare drinkwaterbereiders voldeden in de praktijk niet. Het steriele drinkwater bleek telkens opnieuw toch in contact te kunnen komen met het ruwe water, waardoor het opnieuw besmet werd. Hierom besloot de k.u.k legerleiding in het najaar van 1915 deze draagbare apparaten niet meer bij te bestellen.

Het Duitse leger gebruikte naast de Henneberg-Hartmann-apparaten ook drinkwaterbereiders van de firma Max Rump und Co. te Ber-

lijn. Deze installaties hadden met ca. 750 liter drinkwater per uur een iets grotere capaciteit, maar werkten eveneens volgens het Henneberg-principe en weken alleen in de uitvoering af van de Hartmann-apparaten.

Door het intensieve gebruik te velde traden tekortkomingen aan de apparatuur onvermijdelijk aan het licht. De firma Rump, evenals trouwens de firma Hartmann, bleef dan ook de hele oorlog verbeteringen aanbrengen aan de drinkwaterbereiders. Pas in de loop van 1918 werkte het zgn. Maruco-systeem (Max Rump und Co.) helemaal naar behoren.

De Fransen beschikten bij het uitbreken van de oorlog over enkele drinkwaterbereiders van het Vaillard-Desmaroux-systeem. Dit waren verbeterde versies van het oorspronkelijke, al voor 1900 ontwikkelde, apparaat. Ze werkten min of meer volgens hetzelfde principe als de Henneberg-Hartmann- en Maruco-drinkwaterbereiders en werden eveneens gestookt met steenkool. In de loop van de oorlog leken de Fransen zich, onder invloed van de Engelsen en Amerikanen, meer en meer te hebben bediend van chemisch gesteriliseerd drinkwater.

Naast de diverse drinkwaterbereiders van het hierboven beschreven principe hadden sommige legers, waaronder de Duitsers, ook waterdestillatoren in gebruik. In dit type apparaten werd het water gekookt, waarbij de vrijkomende waterdamp werd opgevangen in een koeler, waar hij vervolgens weer condenseerde tot water. Het condenswater werd apart opgevangen, was kiemvrij en kon vervolgens, eventueel na verdere koeling en beluchting, direct als drinkwater gebruikt worden.

Soms ook, als er geen andere mogelijkheden waren, werd water gekookt in de kookketels van de mobiele veldkeukens. De capaciteit van

de keukens werd daarmee oneigenlijk gebruikt en bovendien was het onhandig. Het gekookte water moest in afgesloten gamellen gekoeld worden aan de lucht, hetgeen vele uren in beslag nam. Daarna moesten veldflessen of bekken gevuld worden met een scheplepel of een hevel. De kans op nabesmetting was echter groot.

4.1.3. Problemen bij de kooksterilisatie te velde

Het bedienen van de tamelijk ingewikkelde machines vereiste goed geïnstrueerd personeel. Hiervoor werden onderofficieren aangesteld, die opgeleid waren in technische beroepen als machinist, slotenmaker of bankwerker e.d. Een officier van gezondheid hield toezicht op de handhaving van de hygiëne, terwijl de eindverantwoordelijkheid voor de drinkwaterbereiders bij een militaire arts lag.

Stoken met steenkool bleek bij grote behoefte of een langdurig verblijf te velde soms problemen op te leveren wegens stagnerende aanvoer. Stoken met hout, dat het omliggende terrein kon leveren, gaf daarentegen meer rookontwikkeling. Hierdoor bestond het serieuze gevaar dat de posities aan de vijand verraden werden, indien het apparaat vlak achter het front werd ingezet. 's Winters hadden de drinkwaterbereiders last van bevroren leidingen en pompen, maar dit gold eigenlijk wel voor alle types drinkwaterbereiders.

Door het verlies aan vluchtige en minerale bestanddelen tijdens koken is het gekookte water flauw en laf van smaak. Zelfs intensief beluchten van het gekookte water, zoals bij de laatste modellen drinkwaterbereiders gebeurde, hielp niet voldoende. Daarom hadden de soldaten een hekel aan het drinken van gekookt water.

Het drinkwater werd daarom dikwijls verstrekt in de vorm van thee of koffie. Ook werden wel smaakstoffen aan het gekookte water toegevoegd zoals suiker of citroenzuur.

De kooksterilisatoren waren logge apparaten. Het Henneberg-Hartmann-apparaat, standaardmodel K.W.A., woog 1150 kg. Op moeilijk terrein of op hellingen konden de twee trekpaarden er nauwelijks mee uit de voeten. Het vorige model "1909", dat ook nog volop gebruikt werd door de Duitse en Oostenrijkse troepen, woog zelfs nog 200 kg meer!

Zelfs bouwde de firma Hartmann verrijdbare drinkwaterbereiders met een capaciteit van 1000 liter water per uur. Deze installaties wogen maar liefst 2450 kg en waren alleen al daardoor ongeschikt om door een troep op mars meegevoerd te worden. Ze waren bedoeld voor legerkampen, forten en dergelijke (semi-)permanente kantonnementen.

Een serieuzer probleem was dat ondanks de verbeteringen die voortdurend aan de diverse apparaten werden aangebracht, er toch telkens weer problemen met nabesmetting van het gekookte water werden geconstateerd. Hoewel koken zowel in het Duitse als het Oostenrijkse leger gedurende de hele oorlog de belangrijkste manier van drinkwaterbereiding bleef, waren de problemen met deze apparaten aanleiding om naar andere sterilisatiemethoden uit te zien. Een veelbelovende nieuwe techniek leek het bestralen van water met ultraviolet licht te zijn.

Wordt vervolgd.

Rob Kammelar

DE CYCLIST

Fietshersteldienst in de Boeschepestraat 73 te Poperinge.

Openingsuren: van dinsdag tot vrijdag van 8 tot 12 uur en van 13.30 tot 18 uur. Op zaterdag van 9 tot 12 uur en van 13.30 tot 17.30 uur. Of na afspraak.

Info: 0499 27 75 70 - info@decyclist.be.

NIEUW: OUTLET STORE TOT -70%

Parket, Constructiehout, Laminaat,
Plafond- en wandbekleding,
Velux, Isolatie, Verandaplaten, ...

Tuinhuizen, Tuinpoorten,
Bloembakken, Brandhout, ...

HOUTHANDEL

TUINHUISJES

Roesbruggestraat 5 - B-8972 PROVEN

Tel. 057 30 05 61 - Fax 057 30 04 09

info@decadt-proven.be - www.decadt-proven.be

KORTING
50-PLUSERS

MET
WAARBORG

TANLABO RAHEEN

GEBROKEN GEBIT ?
KLAAR TERWIJL U WACHT !

Duinkerkestraat 107 - POPERINGE
Gsm 0475 86 84 24
Open: iedere werkdag, zaterdag inbegrepen

BOUWWERKEN

MARIO VANDEWIELE BVBA

T 0475 68 50 59

GESPECIALISEERD IN:

- WONINGBOUW ■ VERBOUWINGEN
- PROFESSIONEEL AANBRENGEN
- VAN ISOLATIE ■ RUIE ERVARING MET
- LAGE ENERGIEWONINGEN ■ OPRITTEN EN
- TERRASSEN ■ VLOEREN- EN WANDTEGELS
- KLEINSCHALIGE AFVALWATERZUIVERING

MARIO VANDEWIELE BVBA
ROESBRUGGESTRAAT 62
8691 BEVEREN-AAN-DE-IJZER

INFO@BOUWWERKENVANDEWIELE.BE
WWW.BOUWWERKENVANDEWIELE.BE

ZOKOLA
MADE IN CHOCOLATE

-10%

Knip deze advertentie uit
en bespaar **10%***
op uw eindejaarsaankopen &
bestellingen.

Alleen geldig bij afgifte van deze advertentie.
Actie geldig t.e.m. zaterdag 13 december in de
Zokolashop, op de vrijdagmarkt te Poperinge en op
de kerstmarkt in de Proventier op zaterdag
13 december 2014.

Openingsuren: dinsdag
t.e.m. zaterdag telkens van
14 tot 19 uur.

*Niet combineerbaar met andere kortingen

Blasiusstraat 97 > B-8972 Krombeke
0473/968972 (Sylvie) > 0478/340001 (Bart)
info@zokola.be > www.zokola.be

**Verwen je klanten
met eindejaar !**

Kalenders - Notablokken - Onderleggers

**drukkerij
SCHOONAERT**

Bergenstraat 1 - 8972 Roesbrugge - 057 30 03 79
info@drukkerijschoonaert.be - www.drukkerijschoonaert.be

 ecolis
Uw partner in ecologische technieken

Europese Bisol topmodule, standaard of Full Black versie. Dit zijn
voorgesorteerde zonnepanelen met een **hoog rendement** en een uitstekende
paneel efficiëntie. Tot **25 jaar opbrengstgarantie!**

Nederlandse Heat Pipe zonnecollectoren. Verbeterd dankzij hun grotere
absorptiekern. Door het gebruik van de **vacuümbuis** technologie als perfecte
isolator ook in het **tussenseizoen** ideaal om warm water te produceren.

Jochen Debaenst
Westsluisstraat 15
BE-8691 STAVELE

+32 (0) 494 48 21 74
info@ecolis.be
www.ecolis.be

Gasthof 'T ROZENHOF

Afhaalmenu 24 & 25 december

Gevogeltesoepje
met julienne van groene kool

Koud: Viscocktail 'new style'
garnaal, zalm, krab

OF

Warm: Gegrilde zeewolfmootjes,
mediterrane groentjes, Nantuasaus

Pakketje van kalkoenfilet,
kampmoelies, slaatje, peertje in wijn,
wortelschijfjes, snijboontjes, gratin

OF

Rugfilet van tam konijn
gegaard in St. Bernardus 8°,
slaatje, peertje in wijn, wortelschijfjes,
snijboontjes, gratin (supp. € 2,00)

Kerstbûche

OF

Tiramisu, speculoos, advocaat

Menu met soep: € 22,00

Menu met voorgerecht: € 31,00

Menu met soep en voorgerecht: € 33,50

Afhaalmenu 31 december-1 januari

Pompoensoepje
met stukjes scampi

Koud: Artisanale ganzenleverterrine,
spiegel van portogelei, uienconfijt

OF

Warm: Koolvishaasje,
korstje van tomaat, basilicumroom

Varkenshaasje gebraseerd, slaatje,
bloemkoolgratin, gesmoorde wortel,
erwtjes met spek, verse kroketten

OF

Varkenswangetjes gegaard in rode wijn,
slaatje, bloemkoolgratin,
gesmoorde wortel, erwtjes in spek,
verse kroketten (supp. € 2,00)

Vanillebavarois, rode vruchtencoulis

OF

Tiramisu, frambozen

Menu met soep: € 23,00

Menu met voorgerecht: € 33,00

Menu met soep en voorgerecht: € 35,50

Restaurantmenu 25 & 26 december

Cava
fijne hapjes

Gevogeltesoepje
met julienne van groene kool

Gegrilde zeewolfmootjes,
mediterrane groentjes, Nantuasaus

Fazant à la Brabançonne,
peertje in wijn, wortelschijfjes,
witloof, gratin

Tiramisu, speculoos, advocaat

Menu zonder wijnen en water: € 45,00

Menu met wijnen en water: € 55,00

Reservatie gewenst !!!

Buffetten

Hapjes

Assortiment van 3 koude en 2 warme hapjes € 6,00

Buffet 1: vis en gerookte vis

Zalm, krab, tongrolletjes, tomaat garnaal, scampi,
gerookte zalm, gerookte heilbot, gerookte forel € 25,00

Buffet 2: Vis, vlees en gerookte vis

Idem buffet 1
maar aangevuld met: ham, Parmaham, rosbief,
varkensgebraad, kippenham, kippenbout € 30,00

Alle buffetten worden steeds volledig verzorgd met
groenten, koude aardappelen, rijst en pasta's, mayonaise, cocktail en dressing

Bestellingen voor kerst: ten laatste op 20 december

Bestellingen voor oudejaar: ten laatste op 26 december

Voor het leeggoed wordt er een borg van € 5.00 p.p. gerekend !!!

Noteer nu alvast volgende data:

14 februari 2015

Valentijn in 't Rozenhof

Diner bij kaarslicht met
romantische dansgelegenheid

Zaterdagavond 4 en
zondagmiddag 5 april 2015

15 jaar Dieter en Carmen in 't Rozenhof

Een culinair feest
met muzikale ambiance

Wens je voor één van deze evenementen
een persoonlijke uitnodiging te ontvangen?
Stuur uw gegevens door naar
gasthof.rozenhof@telenet.be

EVENEMENTENKALENDER

ABELE

■ Munten- en brocantebeurs

Zondag 14 december van 8 tot 12 uur

Op iedere 2de zondag van de maand gaat de verzamelbeurs van Poperingana Numismatica Historia door in Het Pensionaat te Abele. Iedereen die interesse heeft in oude munten, postkaarten, boeken, aardewerk en andere verzamelobjecten kan terecht op deze gezellige beurs. In de tombola ten voordele van de club worden iedere keer waardevolle prijzen verloot. Toegang is gratis.

■ Winters Weekend

Zaterdag 20 december van 14 tot 18 uur

Zondag 21 december van 10 tot 18 uur

Voor de vierde keer organiseert vzw 't Pensionaat een Winters Weekend. Op zaterdagmiddag en op zondag kan iedereen terecht in Het Pensionaat op het Abeleplein, dat voor de gelegenheid baadt in een winterse sfeer.

Er is een expo met oude handwerkjes uit de collectie van de vzw. Handige dames demonstreren kantklossen. Er zijn standjes met diverse kerstspulletjes.

Op de binnenkoer staan kerstbomen in een kring opgesteld, enkel versierd met lichtjes. Aan de bezoekers om daar een eigen versiering in op te hangen.

Op zaterdag wordt een kerstverhaal verteld, op zondag worden er kerstliedjes gezongen.

En misschien, heel misschien, komt op zondag de Kerstman wel op bezoek....

Iedereen welkom, gratis toegang.

Info: 057 33 22 08 of vzw.pensionaat@skynet.be of www.abele.be/pensionaat.

■ Kerstvensters Kijken

Maandag 15 december 2014 t.e.m.

dinsdag 6 januari 2015

De vzw 't Pensionaat vroeg aan diverse Abeelse gezinnen om tussen 15 december 2014 en 6 januari 2015 (Driekoningen) een raam van hun huis of een voortuin speciaal te versieren en zichtbaar te houden, iedere dag tot 21 uur. We vonden liefst 25 deelnemers bereid om mee te werken aan dit project, aan beide kanten van de grens. Enkel stelden graag een raam ter beschikking, die door de zorgen van de vzw zullen versierd worden.

De vzw stippelt aan de hand van de deelnemerslijst een dorpswandeling uit, die individueel en vrij toegankelijk is voor iedereen. Er zal vanaf 15 december een lijst beschikbaar zijn met de plaatsen waar een speciaal venster of een speciale opstelling te bezichtigen is. Alle ramen en opstellingen zijn vanaf het voetpad of de openbare weg te zien, er mag geen privégrond betreden worden.

ALVERINGEM

■ Wak maar Proper brengt H2O-I

Zaterdag 22 november om 20 uur

Tijdens de Eerste Wereldoorlog slaagde men erin om de sluizen te openen en zo de polders te herscheppen tot één grote binnenzee. Zowel voor Duitse als Belgische soldaten werd water een vijand. Het wereldkoor brengt liederen over water en oorlog. Een brug tussen het verleden en heden, oorlog en toekomst, het onmisbare water ...

Locatie: Sint-Lambertuskerk te Hoogstade. Deuren open om 19.30 uur, het concert start om 20 uur.

Prijs: VVK € 10 - ADD € 12.

Tickets & info: dienst Toerisme en Cultuur Alveringem - 058 28 88 81 - cultuur@alveringem.be.

HARINGE

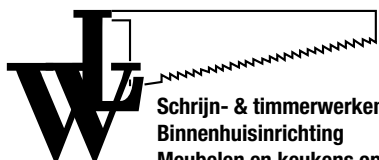
■ Nieuw hotel in Haringe

Wie er eens uit wil en ontspannen wil genieten van een avondje uit, kan daarvoor straks in Haringe terecht. Want daar opent begin december een heel apart hotel zijn deuren.

In hotel 'n Zevensten Hemel' is een vakantie verzorgd, vredig en echt hemels. Jean en Frieda, die hun hotel al jaren met liefde runnen, hebben aandacht voor de wensen en zorgen van elke klant en iedereen voelt er zich snel thuis. Johan en Lena Dewitte keren er zelfs elk jaar terug, al 25 jaar lang. Voor hun jubileumvakantie reserveerden ze niet alleen de bruidssuite, maar hebben ze ook nog een heel aparte wens. Ze willen inchecken onder een andere naam. Als dan ook nog enkele bekenden van het koppel onverwacht op vakantie komen, de liefde wat vreemde kronkels maakt en enkele leugentjes om bestwil door de waarheid achterhaald worden, stapelen de misverstanden zich op en staat het anders zo rustige plattelandshotel in geen tijd helemaal op stelten.

Nelly Behaeghel en Willy Neuville runnen het hotel en Martine Boone, Karel Caenen, Christine Deroo, Lore Descamps, Sam Myny, Kelly Devos, Stef Ryon, Andy Schacht en Ine Six komen er op vakantie. Gerrit Voskes schreef deze mooie klucht, de groep hertaalde die naar onze Westhoek en regisseur André Schaubroeck zette alles in de goede plooi.

Er wordt gespeeld in De Levaard in Haringe op 5, 6 en 12 december om 20 uur en op 14 december om 19 uur. Kaarten kosten € 7 en kunnen gereserveerd worden bij de leden van de Toneelgroep Haringe, via toneelharinge@gmail.com spelers of op 057 30 03 09.

Schrijn- & timmerwerken
Binnenhuisinrichting
Meubelen en keukens op maat

NIUWBOUW - VERBOUWINGEN

RAMEN - DEUREN - ROLLUIKEN

VERANDA'S - POORTEN

- HOUT - eigen fabricatie

- PVC

- ALUMINIUM

HOOTSKELETBOUW

WOLTERS LUC

Zwanestraat 20 - 8691 STAVELE

Tel. & Fax 057 30 11 65

E-mail: wolters.luc@hotmail.com

't Zeugekot

Een belevenis op het platteland

Bezoek- en zorgboerderij

Feestzaal te huur

Vakantiewoning

Hoeveslaggerij

Workshops

Sint-Omaarsstraat 4

8691 Beveren aan de IJzer

0478 37 64 36

www.zeugekot.be

DEVER FREDERIK

metaal-, aluminium- en
inoxconstructies

0477/85.01.39

fax 057/36.73.37

dever_frederik@hotmail.com

Apolloniaqreef 4, 8978 Watou

KROMBEKE

Tuinhier Krombeke

Vrijdag 5 december om 19.30 uur

Bloemschikdemonstratie met thema "kerstversiering" door Carine Debeer in de kantine van de Hondenschool "Te Lande", Bankelindeweg 39 te Krombeke.

Info: Rudi (0477 59 50 16) - Willem (0477 36 22 38) - www.volkstuin-krombeke.be.

Wielervrienden Krombeke Sportief Hespfestijn

Zondag 14 december om 11.30 uur

WKS of Wielervrienden Krombeke Sportief zag het levenslicht op een kille winteravond, en het volgende jaar werden alvast de eerste wielerskoersen georganiseerd in het Witsoonedorp. In 2015 worden zo al voor het 26ste jaar wielerskoersen ingericht in Krombeke. Om de kas te spijzen wordt jaarlijks een hespfestijn georganiseerd. Op zondag 14 december is iedereen welkom in O.C. De Bampoele waar 'Koks aan huis' Benny en Eveline beenhesp of balletjes in tomatensaus klaarmaken. De borden worden vervolledigd met warme groentjes en gebakken patatjes (thuis) of kroketjes (in de zaal). Maaltijden kunnen ook worden afgehaald of thuisgebracht. Volwassen betalen € 16 voor hesp of € 14 balletjes inclusief een consumptie in de zaal. Kinderen tot en met het 6de leerjaar betalen respectievelijk € 11 en € 9. Kaarten zijn te verkrijgen bij de bestuursleden Leo Lepee, Yvan Vandecasteele, Linda Meulenaere, Patrick Sucaet, Franky Cloet, José Creus en Paul Carbon. Men kan ook altijd terecht in clublokaal café Hof van Vlaanderen. Ook kan worden besteld bij Paul Carbon via mail paul.carbon@telenet.be of via gsm 0479 41 99 30.

ROESBRUGGE

Gezinsbond

Roesbrugge-Haringe-Beveren

Activiteiten:

- Woensdag 10 december om 19.30 uur: Winterse stoofpotjes met bier door Brigitte Beddeleem in OC Karel de Blauwer. Het is een meewerkles en alles wordt achteraf geproefd. Bord en bestek meebrengen. Prijs voor leden: € 5 en voor niet-leden: € 7. Inschrijven op 057 30 05 94 - plovie.stefanie@telenet.be of bij bestuursleden Gezinsbond.
- Maandag 29 december om 14 uur in OC Karel de Blauwer: Filmvoorstelling 'Khumba, half a zebra, a whole lot of adventure', een Disney-film voor kinderen tot 12 jaar over de dolle avonturen van een halfgestreepte zebra. Toegang: € 4 met filmkaart, € 5 zonder filmkaart. Filmkaarten kosten € 1 en zijn te koop net voor de film. In deze prijs zit een toemaatje inbegrepen voor alle kinderen. Inschrijven ter plaatse.

Femba Roesbrugge-Haringe Activiteiten:

- Woensdag 26 november om 19.30 uur: Speciale wenskaarten maken voor Kerstdag, Nieuwjaar, verjaardagen, uitnodigingen, ... door Liesje Tant in OC Karel de Blauwer. Meebrengen: fijn schaar, snijmat, snijmes, potlood, potloodslijper, lat, vod, fijn penseel, gom, stiften, kleurpotloden en prit. Prijs: leden € 6, niet-leden € 12, drankje en materiaal om 3 kaarten te maken inbegrepen. Inschrijven bij Alice Tant, 057 30 01 41 of aime.neyrinck@telenet.be.
- Dinsdag 2 december om 19.30 uur: Demonstratie heerlijke koekjes bakken, door Marleen Lannoeye in OC Karel de Blauwer.

Prijs te betalen de avond zelf, met een meerprijs voor de niet-leden.

Inschrijven vóór 26 november bij Lieve Pyfferoen, 0474 21 58 22 of bij Annie Porreye, 0488 40 16 54 - annieporreye@gmail.com.

- Dinsdag 9 december om 19.30 uur: Breien van een sneeuwman door Liesje Tant in OC Karel de Blauwer.

Meebrengen: ongeveer 100 gr. witte breiwool, restje gekleurde wol voor sjaal, breinaalden nr. 5 of 6, zwart breigaren voor hoedje, 3 knooppjes en satéstokjes.

Prijs: leden € 10 en niet-leden € 20. Inbegrepen: 2 isomoballen, 1 isomoring, kopspelden met zwart kopje, bezemsteel en drankje.

Inschrijven bij Alice Tant, 057 30 01 41 of aime.neyrinck@telenet.be.

KVLV Roesbrugge-Haringe Activiteiten:

- Woensdag 26 november: 'Iedereen allergisch' door Prof. Ph. Gevaert, om 20 uur in De Gilde te Poperinge.
- Donderdag 27 november: kookdemonstratie 'Feestmenu's' met Ria Colaert om 19.30 uur in OC Karel De Blauwer.
- Vrijdag 5 december: Powerpointvoorstelling van hun reis naar Indonesië, door Bert en Nele Verbeke-Aernout. Om 19.30 uur bij P. Gunst. € 3 p.p., iedereen is welkom.

OKRA Roesbrugge-Haringe Activiteiten:

- Vrijdag 21 november om 14.00 u.: Kaarting & gezelschapsspelen in Karel de Blauwer
- Dinsdag 25 november om 14.00 u.: Kaarting & gezelschapsspelen bij P. Gunst
- Vrijdag 28 november: Petanque in OC Karel de Blauwer. Inschrijven: 13.30 - 13.50 u.

DAKWERKEN

MASSON VERHYSER

NIEUWBOUW EN RENOVATIE

DAKPANNEN - DAKCONSTRUCTIES - ZINKWERKEN
ROOFING - EPDM - LEIEN - ISOLEREN - HERSTELLINGEN

Winnezelestraat 55 - 8978 WATOU - Gsm 0478 74 47 09

COIFFURE NANCY

DAMES • HEREN
KINDEREN

ZONNEBANK
10 + 1 GRATIS

OPEN VAN
DINSDAG T.E.M. ZATERDAG

ST. JAN-TER-BIEZEN 6
WATOU • 057 21 49 47

EVENEMENTENKALENDER

(inhaalbeurt)

- Donderdag 4 december: Crea vanaf 14 u.
- Vrijdag 12 december: Petanque in OC Karel de Blauwer. Inschrijven: 13.30 - 13.50 u.
- Vrijdag 19 december om 14.00 u.: Kaarting & gezelschapsspelen in Karel de Blauwer
- Dinsdag 23 december om 14.00 u.: Kaarting & gezelschapsspelen bij P. Gunst

■ VBS De Krekel Wijnverkoop

De koude winter komt er weer aan. Hoe gezellig kan het dan zijn bij de warme kachel met een lekker glaasje wijn, of een flesje wijn onder de kerstboom als geschenk? Daarom houden wij een wijnverkoop. Niet alleen voor de gezelligheid, maar je steunt er ook onze dorpschool "De Krekel" mee.

Je kan kiezen uit 3 soorten wijnen en 1 soort cava.

- Rode wijn:
Fier Comte VDP du Mont Baudile Rouge: € 7
- Rosé wijn:
Fier Comte VDP du Mont Baudile Rosé: € 7
- Witte wijn:
Fier Comte VDP du Mont Baudile Blanc: € 7
- Cava: Castell del Real Teroso: € 9

En... wie 6 flessen wijn koopt, eender welke soort door elkaar, betaalt slechts € 40!!

Wanneer je 6 flessen Cava koopt, kan dat voor de prijs van € 50!!

Bestellen is heel eenvoudig. Je kan de strook die je in de brievenbus vindt invullen en met de nodige centjes aan school bezorgen. Of bestellen via tel/fax: 057 30 06 26 of via e-mail: vbsdekrekel@vbop.be.

Mogen wij deze verkoopactie ten eerste aanbevelen. Praat erover met burens en vrienden, met familieleden en kennissen.

Alvast, hartelijk dank voor jullie steun! Santé en

't allerbeste voor 2015!
Meester Geert en het Krekelteam.

WATOU

■ Toneel Watou Westhoek Meisjoengens en knechtebrakken

Sinds enkele maanden werken zes actrices van Toneel Watou Westhoek aan een nieuwe theaterproductie, 'Meisjoengens en knechtebrakken'.

Het is geen 'verhaaltje' geworden maar wel een caleidoscoop van expressies, flarden, fragmenten die wonderwel bij elkaar aansluiten. Het geheel blijft echter licht verteerbaar ondanks de soms wel zwaardere materie.

'Meisjoengens en knechtebrakken' gaat o.a. over kapelletjes en andere bijzondere locaties, over meisjes van plezier, helden en antihelden maar ook over appeltaart en de liefde. De liefde die soms schuurt en 'schart' en aangeeft dat 'loslaten' de enige optie is om verder te kunnen. Er wordt getroost, gezalfd, gebeden en gevloekt.

Concept/regie/teksten: Mieke Ronsmans
Spel: Chantal Blanckaert, Lena Leurs, Christine Pareyn, Rosebel Rappelet, Kris Schaffler en Yvette Soubry

Speeldata en locatie:

Zaterdag 29/11 en 6/12 om 20 uur

Maandag 1/12 om 20 uur

Zondagen 30/11 & 7/12 om 18 uur

Dinsdag 9/12 om 20 u uur

Café 't Oud gemeentehuis of Dirks Café, Watouplein te Watou

Reservatie (plaatsen beperkt): toneelwatou-westhoek@gmail.com of tel. 057 38 86 33.
Toegangspreis: € 8.

DE LEVAARD ACTIVITEITEN

TONEEL: HOTEL 'N ZEVENSTEN HEMEL

van Gerrit Voskes

VRIJDAG 5 DECEMBER 2014 (20 u.)
ZATERDAG 6 DECEMBER 2014 (20 u.)
VRIJDAG 12 DECEMBER 2014 (20 u.)
ZATERDAG 14 DECEMBER 2014 (19 u.)

TONEEL: DE WIETERS

Flor Barbry's Volkstoneel
voor Frans-Vlaanderen

ZATERDAG 14 FEBRUARI 2015

LASER- ONTHARING

Laserontharing maakt veel mensen blij, omdat men nooit meer hoeft te scheren en/of te harsen, men heeft geen last meer van ingegroeide en/of ontstoken haartjes. Deze behandelingen zullen meestal enkel in de winter plaats vinden omdat de zomer te riskant is, vermids de meeste mensen op vakantie gaan. De ideale periode om te behandelen is tussen september en mei.

Ik heb ervaring met drie apparaten maar de laatste jaren werk ik uitsluitend met een Diode Laser. Deze laser is het sterkste apparaat en geeft de beste resultaten maar ook weer niet bij iedereen. Zijn uw haren te licht en/of te fijn, dan kan ik u helaas niet helpen. Indien u meer wil weten, vraag dan naar het 'Informend Consent'

Beauty & wellness
Valerie
VIANE

Provenplein 53 - 8972 Proven
Tel. 057 30 08 51 - Gsm 0494 06 96 73
www.valerieviane.be

GUIDO DESCHUYTTER

Aankoop en verwerken
oud goud

Korte Torhoutstraat 3
8900 IEPEER

Tel. 057 20 61 39

guido.deschuytter@telenet.be

open: dinsdag t.e.m. zaterdag
9 tot 12 u. en 14 tot 18.30 u.

Prof. O. Rubbrechtstraat 32 - ROESBRUGGE
Tel. 057 30 03 59 - www.garagecappoen.be

Nieuwe en tweedehandse auto's
Alle carrosseriewerken • schilderen
Depannagediensten
VANAF NU: Aircoservice
Laat uw airco tijdig controleren !

FORD Fiesta	1.4 diesel	2011
BMW 116	diesel	2010
PEUGEOT 206	1.4 diesel	2010
VW Golf	1.6 diesel	2010
SEAT Ibiza	1.4 diesel	2009

Een nieuw boek: Ria, haar leven onDANKs

Hoe het begon

Men zegt al eens: iemand is pas dood als hij zij vergeten wordt. Ria Melis stierf vorig jaar op 51-jarige leeftijd aan kanker, maar vergeten is ze zeker niet. Ze behoorde tot de schare mensen die voor zoveel anderen iets betekende: Ria als leerkracht, Ria als begeleidster van leerlingen op school en rakkers in de Chiro, Ria als moeder en mammië, Ria als kind van haar ouders, Ria als zus, Ria in de familie, Ria als vrijwilligster bij Palliatieve Zorg, Ria als medewerkster in KVLV, Ria als bloemenmeisje en creatievelinge met bloemen, Ria als actieve medewerkster bij Think-Pink, de organisatie voor hulp aan vrouwen met borstkanker, Ria als Maria in de Kerstnachtmis in Beveren en catechiste voor de vormelingen, Ria als collega, Ria als vriendin van zoveel mensen, Ria als doodzieke maar troost en sterkte gevend. Ria was het al, een uitzonderlijk mens onder de mensen. En om dit allemaal niet te vergeten schreef Mark Deltour een opmerkelijk boek: "Ria een leven onDANKs".

Het boek

Een uitzonderlijk boek over een uitzonderlijk persoon. Flarden uit haar dagboek, geschreven met zoveel tederheid en liefde, het verhaal van een strijdvaardige vrouw tegen haar ziekte, het verhaal van hoe zij haar omgeving moed insprekt, hoewel zijzelf wist dat ze haar strijd niet kon winnen. Het verhaal van haar laatste dagen en overal afscheid nemen. Het verhaal

van een moeder die antwoordt op vragen van haar gezin, zonder omwegen. Het verhaal van wat zijzelf was en ook boetseerde bij een aarden schaal: een vrouw met moed, vertrouwen, doorzetting, liefde, aanvaarding. Het verhaal van haar dichtste omgeving: gezin, ouders, intieme vrienden en collega's. Kortom: een boek waar je kan "bijtanken", uit haar dagboek: nooit opgeven!

De auteur

Mark Deltour kende Ria goed. Voormalig journalist van VRT, voorzitter van de katholieke basisscholen van de Westhoek, en als dusdanig een beetje de baas geweest van juffrouw Ria van de basisschool De Libel in Beveren. De ideale man dus om een boek te schrijven over zijn vriendin, naar wie hijzelf opkeek.

Mark heeft bovendien al meerdere levensverhalen geschreven. Om er maar een paar te noemen: Phil Bosmans, vader van de Bond Zonder Naam en pater Joris Declercq, alias Djoos Uten-daele. Van Djoos deze bekende maar erg toepasselijke snede:

*e moat is lik è stekkerdroad,
je ku d'er an vaste geraakn
en o je weere weg wilt goan,
't doe zeer om je weere los te maken.*

Mark verstaat als geen ander de kunst om omzichtig, met respect voor elke persoon, correct en klaar de betekenis van uitzonderlijke mensen als Ria weer te geven. Je leest het boek in één ruk uit, vitamines voor het leven!

Foto Kurt Vansteelandt

In die zin is het boek bestemd voor wie haar gekend heeft, voor wie met de ziekte te maken heeft, zelf of iemand uit de omgeving: familie, vrienden, collega's. Het boek is ook bestemd voor wie figuurlijk wil 'bijtanken'. Kortom: voor iedereen.

Praktisch

De voorstelling van het boek gaat door in 't Spaans Kwartier, Izenberge (Alveringem) op zaterdag 22 november te 19.30 uur. U bent van harte welkom. Naast informatie over het boek is er een muzikaal optreden van Kobe Sercu en broers. Kobe is de broer van Mattias Sercu en hoofdverpleegkundige van de Palliatieve eenheid in het Jan Yperman ziekenhuis in Ieper. Gezien Ria daar vrijwilligster was, heeft hij haar heel goed gekend.

Op de avond zelf kan je het boek kopen aan € 20. Je kan ook terecht bij Drukkerij Schoonaert, Bergenstraat 1, Roesbrugge, of in 't Spendiege, Professor Rubbrechtstraat 21, Roesbrugge. Andere mogelijkheid is op de webshop van Think-Pink: www.think-pink.be, klik op shop: € 20 + verzendingskosten. Of schrijf € 23 (€ 20 + € 3 voor verzending) over op rekening BE09 0359 0310 0757. De opbrengst van dit boek gaat naar Think-Pink, de organisatie voor hulp aan vrouwen met borstkanker, een organisatie die een speciale plaats had bij Ria en waarbij Ria tot de laatste ogenblikken meewerkte.

Herman Pannecoucke
"e moat"

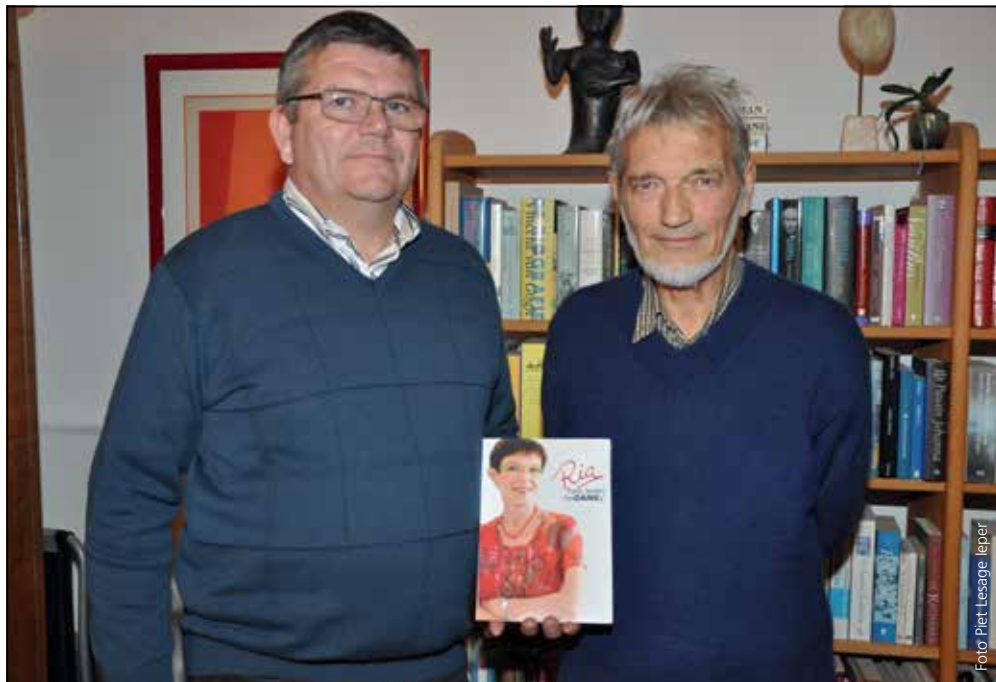

Foto Piet Lesage Ieper

Foto Piet Lesage Ieper

Wèt je gy oe da wyder dat zegn?

Me verwachten voer oktober etwot zuks:

1. Elk moe ze zot kennen!
2. Is 't nieëten, 't is leute
3. Hoe verre is dat? 't Is ogliet 't land nie uut!
4. Stikt dat moar uut j'n hoofd
5. Dat pruttig meesje kldt mi e laptje
6. Noa verremetjes achter zwienetjes/-kortletjes
7. Je wit nooëit hoe dat een koeë en hoaze vangt
8. Zot zien doe gin zeeër
9. E kerremesse is een e geeëseleng weird
10. Zoe 't otmets nie an 't handvat lieëgen?
11. De stoetste wizzels zupen de beste eiers
12. Leegoars zweëit is rap greeëd
13. O 't ol eschreven en ewreven is
14. Schooën roste is oek nie leeëk
15. Zuk e scharmienkel,
't is e remedie tegen de lieëfde
16. Moa ja, goeste is koop.
17. Over kleuren en vromschen
volt er nie te discuteëren!
18. En blust moar os en oede scheure
in brande vlieëgt/stoat
19. Moa die goa nog ferme scheten loaten
van gepiendhied.
20. Nu ja, Oenzen Heeëre moet er
van ieder ze getal hen!

En wuvver getal hen zieder?

20 p.: Denecker St., Dewaele A., Igdot L. en Keirsebilck H.

19 p.: Becuwe C., Becuwe M., Steverlynck M. en Verbaere O.

17 p.: Vandenbosch R.

En me doen vors:

A. Wuk wilt dat zeggen begod?

1. fiekfak	2. gabbe
3. dokke	4. martelie
5. sprendel	6. perseboelie
7. oandeslets	8. bazjerong
9. schutig	10. tets

B. En hoe verstoa je gie dit?

1. Wuk is je nauwste?
2. Smoet moa je kieten in!
3. 't Is doa gin presse op.
4. Goat doamei noa 'n ooërloge!
5. De doagen hen gin broeërs!
6. 't Nie oender de markt hen!
7. Je ziet doa vet mei.
8. E goa nog kajieten!
9. 'k Goan nulder e kir ofschieëten!
10. En is ze patatten goan ofgieëten

Passensje is e schooëne deugd,
moa je moet er tied vooëren hen!

Wim Sohier

Is je toekomst nog niet duidelijk?

Een Fintro jongerenrekening leeft met je mee. Gratis tot en met 30 jaar.

PRINZIE VERZEKERINGS- & ZAKENKANTOOR

Provenplein 39a - 8972 Proven - Tel. 057 30 09 01 - Fax 057 30 12 82

E-mail: zakenkantoor@prinzie.be - Fsma: 011232 A-CB

www.fintro.be

FINTRO

BNP PARIBAS GROEP

Fintro is een afdeling van BNP Paribas Fortis NV, Warandeborg 3, 1000 Brussel (RPR Brussel - BTW BE 0403.199.702). De Fintro-agenten zijn bij de FSMA als verzekeringsmakelaar ingeschreven. V.U. Charline Van Droogenbroeck, BNP Paribas Fortis NV, Warandeborg 3, 1000 Brussel. NF0545

gezichtsverzorging | lichaamsverzorging
medische pedicure | manicure
epilaties | massages | maquillage | gelnagels

MAKE-UP: De nieuwe Fashion Colors collectie voor deze herfst/winter is binnen. De rijke bruine, rode en beige tinten zijn van koninklijke klasse.

Een **NIEUWE HUID IN 1 UUR - oxy-peeling gezichtsverzorging**

De combinatie van een peeling op basis van vitamine A en een bruisend masker dat de zuurstoftoevoer in de huid verhoogt, zorgt voor een NIEUWE HUID.

Ideaal voor rimpels, pigmentvlekken, littekens, vale en doffe huid. **Heel mooi resultaat!**

Wanneer? In de herfst/winter heeft de huid deze verzorging nodig.

ZONNEBANK | OOK VERZORGING AAN HUIS

Lieve Lagache | Blekerijweg 86 | 8972 PROVEN | 0474 665 886 | www.misento.be

1.12 tot 31.12.2014 Eindejaar bij uw dorpshandelaar

€ 500

6x
€ 100

€ 2800
naturaprijzen

Deelnemers:

Abele

Agro-Fyto d'Abeelestatie | Café Au Nouveau St-Eloi | Café De Nieuwe Appel
Coiffure Hilde | Coeur au Chocolat | FM Produkten | Galerie-Café De Katterman
Restaurant De Luttertap | Restaurant 't Sparhof

Proven & Krombeke

Chocolade Zokola | Coiffure Rita Ganne | Coiffure Romina Worm | Garage Nevejan
Geschenken Bokado | Hairdesign Ronny | Schoonheidsinstituut Valerie
Tuincentrum Au Petit Jardin

Roesbrugge-Haringe

Bakkerij Sabbe | Drukkerij Schoonaert | Elektro Cappoen | Wellness In Septem Caelo

Watou

Café Het Brouwershof | Café De Kikker | Chez le Voisin | Coiffure Nadine Deroo
Coiffure Nancy | Elektro Careye | Frituur Frietijd | Grain d'Amour
Schilderwerken Hespeel bvba | Strooyen Hen | Hondentoiletage & dierenboetiek Ziggy's
Zuivelhandel Inge Devooght

Unie van Zelfstandige Ondernemers

Voorlopige lijst dd. 17.11.2014

Openbare trekking in café "t Kerkegat" te Roesbrugge
op vrijdag 9 januari 2015 om 19 uur.
Lijst der winnende nummers verschijnt in "De IJzerbode",
"Het Wekelijks Nieuws" en op www.unizo-ijzerbode.be.
De prijzen moeten afgehaald worden vóór 31 januari 2015.

VRAAG JE LOTJES !

ABELE ★ WATOU ★ PROVEN ★ KROMBEKE ★ ROESBRUGGE-HARINGE ★ BEVEREN ★ STAVELE

Wie was László Bíró?

Hongaars journalist László Bíró ergerde zich dikwijls aan de gebreken van zijn vulpen: hij moest ze vaak bijvullen, maakte er soms vlekken mee, en scheurde af en toe het papier.

Tijdens een bezoek aan een drukkerij, viel hem op dat drukinkt voor kranten veel sneller droogde zodat geen vlekken ontstonden. Hij probeerde dezelfde inkt in een vulpen maar dat mislukte omdat de inkt te stroperig was en niet door de punt wilde vloeien.

Samen met Georg, zijn broer-apotheker, ontwikkelde hij een penpunt met daarin een kogeltje dat de inkt over het papier uitrolde. Het kogeltje diende tegelijk als afsluiter van het inktreservoir, zodat de inkt niet uitdroogde.

Gevlucht voor de anti-joodse wetten in Hongarije, patenteerde Bíró zijn vinding in 1938 in Parijs. Vijf jaar later, in 1943, emigreerden de broers naar Argentinië, waar ze een nieuw patent aanvroegen en het bedrijf Biro Pens of Argentina oprichtten. In Argentinië staat een balpen nog altijd bekend als birome, in een aantal andere landen, waaronder Groot-Brittannië, Australië en Nieuw-Zeeland, als biro.

Bíró overleed in 1985 in Buenos Aires.

Wim Sohier

!!! BELANGRIJK !!!

De volgende IJzerbode verschijnt op woensdag 17 december 2014.

**Artikels en publiciteit
binnenbrengen ten laatste op
woensdag 10 december 2014.**

Kerstthappening

ZATERDAG 29 en ZONDAG 30 NOVEMBER 2014
van 9.00 tot 18.30 uur

Een verlanglijstje voor kerst? Kies welke trend het best bij u past!
Kom uw geschenk- of creatieve ideeën opdoen in een sfeervol kader.

's Namiddags koffie en wafels voor iedereen!

**Au
Petit Jardin
Tuincenter**

Openingsuren:
dinsdag tot zaterdag
van 8.30 - 12.00 u. & 13.30 - 18.30 u.
zondag open van 9.00 tot 12.00 u.
Gesloten op maandag

Couthoflaan 32 - 8972 PROVEN - Tel. 057 33 39 63 - www.aupetitjardin.be

Algemene schilderwerken, wand- en vloerbekleding

Gordijnen en overgordijnen UNLAND®
Gratis opmeten en plaatsen

Glas in loodramen, brandschilderen, restauratie

Decoratie & Kunstglazenier

J. LAHOUTTE

Blekerijweg 100 - 8972 PROVEN - Tel. 057 38 88 59

ACTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

ROESBRUGGE

Kaartingen

- OC Karel de Blauwer vrijdag 21 november puntenkaarting "OKRA"
- OC Karel de Blauwer vrijdag 19 december puntenkaarting "OKRA"
- Kristen Volkshuis bij P. Gunst dinsdag 25 november puntenkaarting "OKRA"
- Kristen Volkshuis bij P. Gunst dinsdag 23 december puntenkaarting "OKRA"

Vogelpik

- Kristen Volkshuis bij P. Gunst zaterdag 8 november smijting voor de leden
- Kristen Volkshuis bij P. Gunst zaterdag 13 december smijting voor de leden

Crea

- Kristen Volkshuis bij P. Gunst donderdag 4 december

BEVEREN-IJZER

• Vrije kaartavond

Praatcafé 't Geheim Spoor
donderdag 20 november
donderdag 18 december

HARINGE

• Vogelpikclub Smokkelsmijters

Eethuis & Praatcafé 't Smokkelhof
zaterdag 22 november
zaterdag 27 december

Ruime keuze aan geboortekaartjes
en huwelijksdrukwerk

Drukkerij SCHOONAERT

BURGERLIJKE STAND

GEBOORTEN

Proven

- Vince Dennekin, geb. 4 oktober, z.v. Dimitri en Ellen Cappelaere

OVERLIJDENS

Roesbrugge

- Daniël Verstraeten, overl. 3 nov., 94 j., wedn. v. Maria Belaen

Watou

- Rita Dael, overl. 23 okt., 54 j., echt. v. Marc Verdonck

Rouwbriefen en
gedachtenissen met foto

Drukkerij SCHOONAERT

MENSEN VAN BIJ ONS

- Op 24 oktober 2014 is Myriam Wullen onverwacht te leper overleden. Ze werd geboren te Beveren-IJzer op 20 februari 1958, ze was de echtgenote van Willy Thieren en lerares van het Sint-Janscollege te Poperinge. Haar ouders waren Jef Wullen en Odette Louton, die vroeger een bakkerij hadden in Beveren-IJzer.
- Op 18 oktober 2014 is Michel Buyle te Veurne overleden. Hij werd geboren te Nieuwpoort op 17 april 1934. Gehuwd met Rika Deblauwe. Hij woonde en groeide op in de Bergenstraat te Roesbrugge. De begrafenis had plaats op 24 oktober te Veurne.

TE KOOP

Dubbelwandige mazouttank (11 jaar)
wegens overschakeling op aardgas.
Inhoud 2200 liter
(nog ± 800 liter in de tank)

Zich wenden: 0476 24 10 17 (na 18.30 u.)

KERKHOF VAN BEVEREN AAN DE IJZER NU OOK DIGITAAL

Heden ten dage, is het onbetwistbaar zo, dat er een overvloed aan digitale informatie bestaat. De samenstellers, beide geïnteresseerd en geboid door lokale geschiedenis en heemkunde, dachten dat het een goed idee zou zijn om het lokale kerkhof van Beveren a.d. IJzer te digitaliseren.

Met deze digitalisatie is het voor de bezoeker mogelijk om een alhier begraven persoon te lokaliseren. Telkens wordt hierbij een foto getoond van het grafzerk, alsook het desbetreffend bidprentje en/of rouwbrief (indien beschikbaar). Ook informatie over de overledene zelf (geboorteplaats en -datum, overlijdensplaats en -datum en namen van zijn/haar ouders) is hier te vinden.

Het kerkhofplan omvat twee delen (sectie A en sectie B). In een eerste fase is enkel sectie A (naast de kerk) consulteerbaar. Geleidelijk aan wordt dit verder uitgebreid.

Een handleiding, handig bij het opzoeken, is eveneens voorzien.

Voor info: www.begraafplaatsbeverenijzer.be
of info@begraafplaatsbeverenijzer.be.

!!! ONLINE !!!

Lees voortaan
De IJzerbode ook online
op onze website!

www.drukkerijschoonaert.be

Taaltap 139

De bevolking, de zeden, het geloof, de taal, alles verandert. Spectaculair soms, denk maar aan Nigel Farage, hoe die ooit Herman Van Rompuy schoffeerde in het Europees parlement, of dichter aan huis, in ons parlement, aan Laurette Onckelinx' geanimeerd optreden bij de beleidsverklaring van premier Charles Michel. Zoetgevooid? Stichtelijk rolpatroon voor onze kinderen? Niet alleen onze manier van discussiëren, van praten evolueert. Ook ons vocabularium. Woorden waaraan we nu aanstoot nemen hadden vroeger een andere gevoelswaarde? Taalevolutie is misschien minder spectaculair maar toch even ... diepgaand. Lees maar eens iets van bvb een paar eeuwen geleden.

"Wuuf, scheet, kak, trijp, ..." nemen we niet meer zo vlug en onschuldig in de mond.

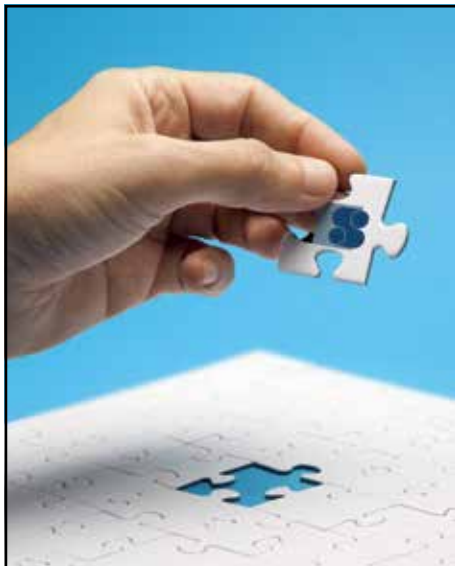
En met de huidige bevolkingsmix en -aangroei letten we nog méér op onze woordkeus. Zo spreken we tegenwoordig niet meer van 'illegalen'. Dat woord is niet meer 'politiek correct'. Nu streven we naar een voorzichtig taalgebruik over onderwerpen die politiek gevoelig liggen, om belediging (van met name minderheden) te voorkomen. Kwesties die bijvoorbeeld betrekking hebben op ras, geslacht, religie, seksuele geaardheid of handicap worden door middel van zelfcensuur gefilterd om niemand te benadelen.

Illegalen zijn nu 'mensen zonder papieren'. Maar met deze ene vervangende verwoording is de kous niet af. Daarom werden onlangs een aantal voorstellen gelanceerd van nieuwe benamingen en de schrapping van andere. Wat dacht je van:

- verhuisdienst zonder papieren	i.p.v. homejacking
- takeldienst zonder papieren	i.p.v. carjacking
- geldtransport zonder papieren	i.p.v. bankoverval
- apotheker zonder papieren	i.p.v. drugsdealer
- gynaecoloog zonder papieren	i.p.v. verkrachter
- kleuterleider zonder papieren	i.p.v. pedofiel
- deurwaarder zonder papieren	i.p.v. inbreker
- klant zonder papieren	i.p.v. winkeldief
- racer zonder papieren	i.p.v. snelheidsduivel
- piloot zonder papieren	i.p.v. vliegtuigkaper
- huurder zonder papieren	i.p.v. kraker
- zakenmens zonder papieren	i.p.v. oplichter
- militair zonder papieren	i.p.v. terrorist
- belastingontvanger zonder papieren	i.p.v. afperser

Zo, je bent voorgelicht, lezer. Zeg niet langer "wir haben es nicht gewusst", maar begin te oefenen zodat je shockerend taalgebruik niet langer sommige minderheidsgroepen voor het hoofd stoot. Neem voortaan een blaadje voor de mond. En filantropisch en politiek correct!

Wim Sohier

Wij maken het voor u af!

 **drukkerij
SCHOONAERT**

Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
057 30 03 79
info@drukkerijschoonaert.be
www.drukkerijschoonaert.be

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Oed kadrang Pelagie Pilloart, die vroeger in Killem tende 'n Chemin du Klythouck wunde, en loater kwam rentieëren in 'n vroegeren café "Au lion de Flandre", rechte vor 'n Fraanschen kommiezebureau in Cappeltje, wos e mensche die nooët neuren wel hadde.

't Wos ossan etwoar etwot die nie mei wilde, tegenwroenk of uutewrocht rochte. Mit 't keeëren van de joaren hadde ze carosserieëproblemen: neur balkong bedeeëg meeër dan wenschelik en zoenk e bitje mi e keeë noa 't geliekvloeërs, neur hoar lei nie mi schooëne in bekken, ze kreeëg roeëstepleksjes, van die kerkhofbloemtjes op neur gerompeld' handen en oanzichte, en hadde 't doamei ol ewist!! Moa ze sukkelde verder nog mi van olles en nog etwot: mi e moagbruksje en reflux o ze gienk goan sloapen, mi en opgezwoollen buuk en wreeë ambetante wien-derighied, mi stikten an neur herte, mi... Zwiëgt, mi woarliks van olles. Te vele voe 't ol op te noemen. En ancieclopedieë vul.

Nie te verwoenderen da z' olle stappe 'n dokter dei kommen van Roesbrugge. Nins, ze gienk er nie mi zelve noartoeë. Sedert da z' op Beveren Kosschieë e keeë mi neur vorwieël vastrochte in e riggel van de tramroute en ommekloaide mi heel neur chassis blooët, wos ze gin amateur mi van e villo. En van dien arten hoeten stoë in de wachtzoale van 'n dokter dein neur billen zeeër, en hadde ze toen doavooërn were 'n dokter nooëdig.

"Nink wi, 'k hen gin schooënen oeden dag", kloeg Pelagie ossan. "'t Is is nie froai da 'k 't zeggen, moa 'k gloven dat Oenzen Heeëre oek lieëver joënge puppen zieët en d' hand boven 't hoofd hoedt! Chanse da me dokter stief meigoand' is, vul passensje en attensje, Die mens verstoat mien, kent me en leeft mei mi ol me maleuren. Joak, ezeid lik of da 't is, 'k moaken kas van die vint! As dokter, enni!!"

Huusdokter Morlion kende oek z'n oede krieëpe. Op e droad! En wiste hoe dat 'n ze moste anpakken. Fiegeurlik! Mi z'n handjes toeë, mi vele passensje, mi e vriendelik klappertje, en handsvul goeën road, e fles-seltje sirope olhieër en e dooësje oenschuldige pil-leges oldoaë. Ezo wos 'n z' achter e kart were kwiet vor e weke. Of veeërtenden doagen, o 't wel gienk en 't were e bitje meivieël.

Moar op e dag gienk het nié wel, keeërde kroake Pilloart neur pekkels en wieërd begroaven in Roes-brugge, omda 'n dieënst doa gekopper wos. En 't moe zien dat 'n dokter oek nie zoënder ze klis-sebolle koste want gewillig veeërtenden doagen loater klopte die man oek 'n ze puupe uut en kreeëg ze graf zjûuste langsen dat van Pelagie. Ot 'n pittemoaker achter de zienkieng nog moa gewillig ze schuppe ofekust hadde en 't of estapt wos, hooërde 'n dok-teur e zocht geklop op ze kiste. "Siente Pieëter op toeër voe ze jaarlikschen pennienk", peisde de vint. Moar e wos mis!

"Dokter, 't is ik hé, je wit wel, Pelagie. Meugen ke joen nog zeeëre etwot vroagen?"

"Wuk nu nog, Pelagie? Ke doen gin dieënst nie meeë, oek gin wachtdieënst!"

"Da j' overschot van glik hed, dokter, j' hed enoeg ewrocht, moar o j' otmets gin pilleges bie joen hed tegen worms?"

SCHREVELYNCK

Nadruk verboden

HERFSTACTIE!

WARMTEPOMPDROOGKAST

T86595DIH

A+++ - Condensatie-efficiëntieklasse A -
9 kg - LogiControl display -
AbsoluteCare - Inverter Motor -
ProTex trommel -
Alternerende trommelbeweging -
ÖKOFlow - Startuutstel tot 20 u. -
LED binnenverlichting

€ 799,99

WASMACHINE

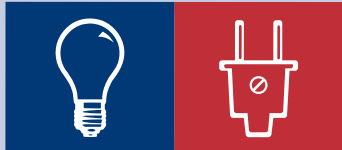
L76685FL

A+++ - 10% - 8 kg - 1600 t/m -
Groot display - Inverter Motor -
ProTex trommel - Stoomprogramma's -
Startuutstel tot 20 u. - AquaControl

€ 699,99

ELEKTROCAPPOEN NV

Prof. O. Rubbrechtstraat 12, 8972 Roesbrugge-Haringe - Tel. 057 30 05 94
info@elektrocappoen.be - www.elektrocappoen.be

Wij aanvaarden ecocheques

GELOOF ONDER VUUR

SINT-SIXTUS, EEN ABDIJ EN HAAR BEWONERS TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG

Hermien Vanbeveren

3.2.3. (Een andere) Godsdienst

Met de komst van de Engelsen drong ook een andere godsdienst de abdi binnen (cf. 'la guerre, c'est aussi l'occasion de côtoyer et de découvrir ceux qui appartiennent à une autre confession' ⁽¹¹⁵⁾). Het merendeel van de soldaten die het Kanaal hadden overgestoken was namelijk protestant, en ook zij dienden hun geloof te kunnen onderhouden. Hiervoor konden zij protestantse misvieringen bijwonen; en dit binnen de abdijmuren: eerst kregen ze hiervoor het schoolgebouw en later het werkhuis toegewezen. De monniken onthaalden deze anders-gelovigen op een mix van nieuwsgierigheid en wantrouwen. Vooral pater Edmundus is zeer geïnteresseerd in hun geloofsbeoefening en durft wel eens stiekem binnen te gluren tijdens een protestantse mis, waarna in zijn dagboek een beschrijving volgt van wat hij heeft gezien: *'Protestantsche hoogmis in het werkhuis. Ik heb den dominee zien staan met soutaan en roket aan en eene zwarte stoel, voor een klein tafeltje waarop kelk, pateen (een hostieschaaltje) en kleine hostiën zooals de onze, waren. Daarbij zang en preek'* ⁽¹¹⁶⁾. Hoewel het nooit tot openlijke conflicten kwam - integendeel, de protestanten lijkt niets in de weg te zijn gelegd (het is natuurlijk maar de vraag in hoeverre de monniken Engelse officieren iets in de weg konden leggen) - toch heerste bij sommige monniken duidelijk een gevoel van achterdocht en rivaliteit. Vooral de protestantse misvieringen in de abdi bleken een doorn in het oog; men was ze liever kwijt dan rijk, getuige hiervan pater Bavo: *'De Engelschen die de Franschen vervangen hadden te St.-Six begonnen er in 1916 op de koeren en in de weiden een menigte barakken en tenten te zetten, wat niet belette dat zij de kloostergebouwen nog bleven gebruiken, maar toch niet meer voor hun protestantsche godsdienstoefeningen'* ⁽¹¹⁷⁾. En wanneer twee protestante soldaten zich bekeren tot het katholicisme, heeft pater Edmundus het over *'het afzweren van hunne dolingen'* ⁽¹¹⁸⁾. Niet alle monniken reageren echter even gepikeerd op het protestantisme: Broeder Victor blijft opvallend op de vlakke, en als hij er al woorden aan vuil maakt, houdt hij het bij een louter beschrijven. Ook het rapport haalt maar kort de protestantse misvieringen aan, en besluit dat *'tout se passait toujours dans le plus bel ordre'* ⁽¹¹⁹⁾.

De manier waarop de Engelsen Kerstmis vieren, lijkt broeder Victor wel mateloos te fascineren: *"Merry christmas", zeggen de Engelschen. Het is wonderlijk hoezeer deze feestdag bij hen, zoowel bij protestanten als katholieken, in achtving staat en gevierd wordt. Dagen, ja weken te voren spreken zij er reeds van en van de 'souvenirs' die zij dan zullen ontvangen. En werkelijk, de christmas cadeaux kwamen met wagenladingen aan en bijna allen, voorzoover ik zelf gezien heb, bestonden uit koekjes, suikergoed en andere lekkernijen. Gisteravond werd duchtig gedronken en tot laat in den nacht. In de nachtmis waren er een twintigtal soldaten tegenwoordig, doch gelaat, oogen en houding toonden meer dan genoeg dat ze beter op hun plaats zouden zijn in bed, dan in de kerk'* ⁽¹²⁰⁾. Een jaar later kan de manier waarop de Engelse soldaten de geboorte van Christus vieren op heel wat minder bijval rekenen: *'In de nachtmis waren een twintigtal Belgische soldatenbrancardiers die ter communie gingen. Van de Engelschen zag men geen enkele. Deze waren om twaalf uur nog volop aan de zware taak van eten, drinken en vrolijk zijn. In den dag hoorde men steeds hetzelfde liedje: 'Happy Christmas'* ⁽¹²¹⁾. De houding van de Engelse katholieke soldaten lijkt over het algemeen dan ook wat minder devoot te zijn geweest dan bijvoorbeeld hun Franse collega's onder aalmoezenier Ruch. Nu en dan knikken de monniken goedkeurend ⁽¹²²⁾, maar minstens even vaak wordt er geklaagd over de karige aanwezigheid van Engelse katholieken in de mis. Zo wordt het ook in het rapport opgetekend: *'Les dimanches ordinaires, l'assistance était beaucoup moins nombreux'* ⁽¹²³⁾. Katholieken onder de Engelse soldaten waren dan wel een minderheid, maar dit kan volgens mij zeker niet het hele plaatje verklaren. Het contrast met de beschrijvingen die handelen over het verblijf van Ierse soldaten lijkt me hiervoor te groot (begin november 1915 en nogmaals begin augustus 1916 werd de abdi hoofdzakelijk door Ierse troepen bevolkt): de verschillende passages over het logement van deze gasten zijn unaniem lovend over *'de in godsvrucht uitblinkende Ieren'*. Dit is de monniken duidelijk bijgebleven, want ook in het rapport wordt vermeld dat wanneer de Ieren in de abdi logeerden, *'l' église alors était bondée par environ 600 hommes'* ⁽¹²⁴⁾.

Als afsluiter nog dit: met het protestantisme binnen hun abdijmuren hadden de monniken de nodige moeite, maar dit ongenoegen kan lang niet tippen aan de verontwaardiging die van de volgende passage afdruipt: *'In het kamertje waar eertijds Pater Bonifacius was, is er een soort van Interpret, eenen Belg die een weinig Vlaamsch kent. Het kruisbeeld en de wijwaterpot die daar hangen aan de muur heeft dien mijnheer buiten de deur in de panden gelegd. Dien vent kan het doen zonder O.L.Heer. Printen van juffers enz. zijn in de plaats gekomen op zijn kamer tot versiering. Het is den eersten keer dat zulks gebeurt. Wij hebben logement gegeven aan alle soorten van menschen tot aan Joodsche Rabbijnen toe en francmaçons en nooit heeft tot nu toe eenen, beelden of wat ook, weg gedaan of buiten gedregen. Heer zijt die jonge snotneus genadig!'* ⁽¹²⁵⁾ (bemerkt ook de rangorde die rabbijnen en 'francmaçons' in Edmundus' ogen krijgen toebedeeld).

3.2.4. Koningen, bier en spelen

Dat de Engelse troepen beter georganiseerd waren en vooral meer midelen ter hunner beschikking hadden staan, blijkt misschien nog het best uit de manier waarop voorzien werd in de ontspanning en de meer wereldse geneugten van de troepen. Van een dergelijke organisatie was bij de Franse troepen maar weinig te merken - toch zeker deze die in de abdij verbleven. De abdijgebouwen zelf worden onder de Engelsen minder bevolkt dan onder de Fransen: generaals en hogere officieren zijn meestal zeker van een plekje in het klooster, naast gemiddeld ook een honderdtal soldaten. Maar het is vooral in de weiden en bossen rond de abdij dat de gewone soldaat een onderkomen vindt. Tussen de bomen worden tenten opgeslagen, tunnelvormige barakken opgetrokken, en begin 1916 begint men met de bouw van heuse - weliswaar houten - huizen in de weides naast de abdij, compleet met protestantse kerk (broeder Victor spreekt dan ook van de oprichting van een nieuwe parochie). Dat een kleiner deel van de abdij als slaapzaal werd benut, wil echter niet zeggen dat de meeste gebouwen hun oorspronkelijke functie terugkregen, integendeel zelfs. Zo werd de keuken omgebouwd tot gevangenis, de kaasmakerij werd een opslagplaats voor bommen, granaten en andere munitie, slaapkamers veranderden in burelen, ...

En het werkhuis werd omgedoopt tot een heuse soldatenclub/kantine, waarin het bier rijkelijk vloeide. De soldaten, die na aankomst in de abdij vaak een vermoeiende voettocht achter de rug hadden, vonden in het gerstenat een aangename verwelcoming (en in de abdij zaten ze letterlijk aan de bron: ook toen al werd er te Sint-Sixtus bier gebrouwen). Enkele keren werd echter bedreigd met sluiting van de brouwerij: sommige officieren vonden dat het brouwen teveel rook veroorzaakte, rook die wel eens de aandacht van de vijand zou kunnen trekken, en bevolen daarom de sluiting van de brouwerij. Dit stuitte echter op fel protest, niet in het minst van de monniken zelf, gelukkig resulteerde bemiddeling van abt Bonaventura erin dat alles bij het oude bleef. De dreiging tot sluiting zal ook wel bij de soldaten niet op gejuich onthaald zijn geweest, want gedurende de vier oorlogsjaren draaide de brouwerij als nooit tevoren: *'De verkoop (van bierhuis) bedraagt zoo ongeveer zes tot zevenhonderd flesschen per dag hetgeen een niet onaardig sommetje opbrengt'* ⁽¹²⁶⁾. Er werd zelfs een 'compagnon' aangesteld om beter in staat te zijn aan de vele aanvragen te voldoen. Misschien kon de trappist van Westvleteren de toen wat mindere reputatie van het Belgische bier opkrikken: *'de soldaten waren niet wild enthousiast over het Belgische bier. Het werd van smaak vergeleken met het water uit de loopgraven of uit de badhuizen, en het was vooral veel te slap'* ⁽¹²⁷⁾.

Rechts broeder Fabianus Pype, tevens brouwer, 'die tijdens den oorlog meer bier gemaakt en geleverd heeft dan tijdens heel zijn leven!!', aldus pater Ludovicus. (Bron: ASS, dagboek van pater Ludovicus, 'Bijvoegsel')

De soldaten konden zich ook op andere manieren ontspannen. Soms kwam het middel tot vertier letterlijk uit de lucht gevallen: *'Asschenwoensdag. De sneeuw ligt; soldaten en officieren al dooreen, smijten sneeuwballen naar elkander op de koer dat men er niet door ziet. Om te smijten staan zij in deurgaten, terwijl zij na eene gesmeten te hebben, soms wel 10 ballen tegelijk krijgen uit de andere deurgaten. In de pand langs de Priors kamer staan zij ook van twee kanten naar elkander te smijten. Nooit in mijn leven heb ik meer gelachen dan dien keer. Er vlogen wel wat ruiten uit. Nu tot daar!'* ⁽¹²⁸⁾. Maar daarnaast werden ook meer 'georkestreerde' vormen van ontspanning ingericht: *'Er is ook elken donderdagavond van acht tot tien uur concert in de kleine wei. Men ziet wel dat men hier geen moeite spaart om de vijand te verdrijven!!!'* ⁽¹²⁹⁾. Mocht naast het oor ook het oog wat willen, dan kon de soldaat terecht in de cinema (eerst ingericht in de kantine, later verhuisd - en door broeder Victor verguisd - naar een van de houten huizen in de wei naast de abdij). De sportievelingen onder de militairen konden zich uitleven in boksmatches of voetbalwedstrijden - die vaak een internationaal karakter hadden (zo klopte een selectie soldaten-voetballers uit Nieuw-Zeeland op 15 maart 1917 het moederland met 2-0). Ook dit kon maar op weinig bijval van broeder Victor rekenen: *'De groote wei wordt nu ook al gebruikt door de Engelschen als voetbalspeelplaats. Tweemaal per week houden ze 'footbalmatch'. Ze zullen de wei nog geheel vernielen'* ⁽¹³⁰⁾. De monniken waren duidelijk niet altijd opgezet met dit 'ontspannen'. Vooral de ironisch-spottende toon van broeder Victor valt op en keert steeds terug wanneer hij dergelijke taferelen beschrijft ⁽¹³¹⁾. Hierdoor geeft hij echter niet echt blijk van enig inlevingsvermogen in de situatie van de soldaten, en komt het soms toch wel wat wereldvreemde van de monnik naar voren. Voor de soldaten, die er vaak een vermoeiende en stresserende frontdienst hadden opzitten, was deze ontspanning vaak onontbeerlijk. Een simpele voetbalwedstrijd kon de gedachten even afleiden van de oorlogsgruwel; zo noemt infanterist Gaston Vandewalle *"het voetbal tijdens de rustperiodes een van de weinige lichtpunten in een oorlog, waarvan we het einde niet konden voorzien"* ⁽¹³²⁾. En door muziek te spelen of te beluisteren, zullen de Duitsers inderdaad niet verjaagd worden, maar voor de meer cultureel ingestelde militair betekende deze vorm van ontspanning nog zo veel meer dan in vredetijd. Zo bij-

voorbeeld voor onderluitenant Arthur Pasquier, die over een muziekavond - die nota bene in Sint-Sixtus plaatsvond - het volgende schrijft: *"Dergelijke kunstindrukken betekenen voor ons een noodzakelijke en wellicht reddende geestelijke voeding, tenminste voor enkelen onder ons want het gaat om verheven kunst. In dit helleleven worden we eraan herinnerd dat er in de mensheid nog wat anders bestaat dan de harde wet van de oorlog"* (¹³³).

In zones van rust zoals Sint-Sixtus konden de soldaten zich - geestelijk en lichamelijk - ontspannen, en letterlijk wat nieuwe moed indrinken; daarnaast werd van tijd tot tijd het moreel opgekrikt en het patriotisme aangewakkerd door de komst van verschillende 'hoge gasten'. Dat deze eminenties uitsluitend naar Sint-Sixtus kwamen toen de Engelse troepen er gelegerd waren, is voor een groot deel te verklaren door het feit dat in de zomer van 1917 de kroonprins van Engeland Edward een van de gasten te Sint-Sixtus was. Hij krijgt tweemaal het bezoek van het Belgisch koningspaar, op 26 juni 1917 en nogmaals op 5 juli van datzelfde jaar. Over hun eerste bezoek schrijft pater Edmundus: *'Vandage ten 5 1/2 in de namiddag brengen hunne majesteit de koning en de koningin en de kroonprins van België een bezoek aan den Engelschen kroonprins. Zij zijn in het gastenkwartier hier geweest, zij kwamen binnen al het poortje tusschen de koeistal en de school. Zij kwamen in de groote spreekplaats, stelden hun handteeken op den boek en spraken met den E.V. Abt en P. Bernardus'* (¹³⁴). De 'handteeken' waarvan sprake:

De rouwpostzegel werd vanzelfsprekend pas achteraf toegevoegd.
(Bron: ASS, Guldenboek, 26/7/1917)

En op 6 juli 1917 brengt ook de Engelse koning George V zijn zoon een bezoek.

Van de andere prominenten die hun troepen gelegerd in en rond de abdij een hart onder de riem kwamen steken, vermeld ik nog de bevelhebber (sinds december 1915) van de British Expeditionary Forces, Douglas Haig (op 29 juni 1917 en 21 juli 1917 werd hij te Sint-Sixtus gesignaleerd) en *'den Engelschen minister van oorlog, Mr. Lloyd George, vergezeld van zijne secretaris en een derde persoon welke, zoo men zegt, directeur was eener munitiefabriek in Frankrijk. Ter eere van die hooge bezoekers was het twee uur lang concert in de kleine wei, dat door zijne excellentie werd bijgewoond. Bij het vertrek des ministers was het hoerageroep der soldaten oorverdoovend, en zijne excellentie scheen zichtbaar aangedaan'* (¹³⁵).

3.2.5. En de oorlog, die woedde verder

Ondertussen was er op een twintigtal kilometer van Sint-Sixtus nog altijd een wereldoorlog volop aan de gang. En die naderde de abdij soms gevaarlijk dicht, meestal in de vorm van bommen, of andere munitie die

Abt Bonaventura begroet koning George V,
op de achtergrond pater Bernardus (6 juli 1917)
(*'De Abdij-Kazerne Sint-Sixtus 1914-1918. Dagboek aantekeningen',*
Kring voor Heemkunde 'Aan de Schreve', Poperinge, 2001, p. 134)

soms op slechts enkele tientallen meter van de abdij neervielen. Maar van een echte voltrefter zou de abdij gespaard blijven gedurende de vier oorlogsjaren, hoewel het er vanaf 1916 en vooral 1917 een stuk gevaarlijker werd. Met de aanleg van een vliegveld, veldhospitaal (Dozinghem) en de nabijgelegen spoorweg die op volle toeren begon te draaien, werden ook nieuwe, aanlokkelijke doelwitten voor de vijand gecreëerd. Zo was het op 30 oktober 1917 goed raak, toen hospitaal n° 61 door een bom getroffen werd: er vielen 4 doden en een twintigtal gewonden (¹³⁶). Ook toen de Duitsers hun gevreesde gas gebruikten, was het even spannend: *'Dezen morgen tusschen vijf en zes uur hebben wij hier voor het eerst kennis gemaakt met het gas, hetwelk de vijand in eene aanval op Nieuwpoort gebruikt had en ik moet zeggen dat die kennismaking alles behalve aangenaam was. Wij hebben wel een half uur lopen hoesten en kuchen, den een nog erger dan de ander, en volgens ik verneem zijn er te Westvleteren en andere plaatsen die dichterbij liggen, verschillende menschen doodgevalen'* (¹³⁷). Maar indien de abdij zelf er niet rechtstreeks bij betrokken is, dan blijven de passages over het gebeuren aan het IJzer- en Ieperfront schaars. Soms lijkt de oorlog, of toch zeker de meest ruwe, gruwelijke kant ervan, voor de monniken eerder een 'ver van hun bed-show' te zijn gebleven. *"Dode paarden, stukgeschoten bomen, omgewoelde aarde. Dat is oorlog"* (¹³⁸). De meeste paters en broeders, die tijdens de oorlog nooit veel verder dan de abdijsmuren kwamen, kregen dit dan ook nooit te zien. Toch geeft vooral broeder Victor in enkele zeldzame passages blijk van enig inlevingsvermogen: *'Soms bij eene enkele aanval ziet men het slagveld uren tijd vol liggen met dooden en gekwetsten, soms geheel bedolven onder doode paarden enz. Hoe hartverscheurend is dat gekerm der gewonden bij hun schromelijk lijden! Hier een wien de ingewanden uit het lichaam hangen; daar een met groote wonden in het hoofd of het lichaam; deze ontbreken de beenen; anderen de armen; allen brandend van dorst en versmacht door de wondkoortsen'* (¹³⁹) (als bron van deze beschrijving vermeldt hij een soldaat, het is echter niet denkbeeldig dat hij er zelf nog een schepje bovenop deed).

Zoals voor alle Westhoekbewoners deed de oorlog zich bij de monniken ook gevoelen in de vorm van rantsoeneringen, prijsstijgingen en

gebreken die hoe langer hoe nijpender werden (in bezet België was dit trouwens niet anders). Zo wordt in de dagboeken meermaals geklaagd over een tekort aan water, steenkool en ... miswijn (veel aalmoezeniers kwamen zich namelijk te Sint-Sixtus bevoorraden). Maar ondanks de aanwezigheid van honderden Engelse 'tommies' in hun gebouwen en al deze materiële ongemakken konden de monniken van Sint-Sixtus bijvoorbeeld wel nog de jubilea van broeder Maurus en dom Dominicus vieren (in aanwezigheid van vele andere religieuzen uit de streek), ook verhinderde de oorlog niet dat er in de abdij verschillende retraites en andere religieuze bijeenkomsten werden georganiseerd. De monniken probeerden in deze ongewone situatie duidelijk zoveel mogelijk vast te houden aan het normale leven (cf. ook hoofdstuk vijf).

Wordt vervolgd.

Noten:

115. 'Chrétien dans la première guerre mondiale' (sous la direction de Nadine-Josette Chaline), Cerf, Paris, 1993, p. 13.
116. ASS, dagboek van pater Edmundus, 24/10/1915.
117. ASS, pater Bavo, 'Sint-Sixtus-abdij (1840-1919)', p. 32.
118. ASS, dagboek van pater Edmundus, 1/7/17.
119. ASS, 'Rapport Documentaire', p. 12.
120. ASS, dagboek van broeder Victor, 25/12/1915.
121. *ibid.*, 25/12/1916.
122. Bijvoorbeeld in deze passage: 'Nog nooit heb ik zooveel Engelsche soldaten in de 9 uur mis gezien als heden. Vele gingen te communie', ASS, dagboek van pater Edmundus, 22/7/1917.
123. ASS, 'Rapport Documentaire', p. 11.
124. *ibid.*, p. 11.
125. ASS, dagboek van pater Edmundus, 21/7/1917.

126. ASS, dagboek van broeder Victor, 21/7/1916.
127. Daniëls, Philippe, 'De Westhoek en de Britten tijdens de Grote Oorlog', Gent, UG (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2002, p. 90.
128. ASS, dagboek van pater Edmundus, 8/3/1916. Broeder Victor kon minder lachen met de sneeuwpret: 'De Engelse officieren en soldaten gaan naar de groote wei om zich te oefenen in sneeuwballen werpen!!! Op acht of tien verschillende plaatsen van ons huis hebben zij reeds hun heldendaden getoond met ruiten stuk te werpen.'
129. ASS, dagboek van broeder Victor, 11/5/1916. En ook pater Ludovicus klinkt het niet als muziek in de oren: 'Pendant que nous sommes au lit, les Anglais dans le bois à coté du dortoir font de la musique: blekkenmuziek! Jusqu'à 10.30 du soir !!! Epouvantable !', ASS, dagboek van pater Ludovicus (Frans), 3/7/1915.
130. ASS, dagboek van broeder Victor, 23/1/1916.
131. 'Ditmaal zal de vijand wel spoedig worden achteruitgeslagen. Voor de Engelschen die hier zijn, is een piano en drie gramophones aangekomen. Dat is wel zeker om een aanval te doen op den vijand. Arme Duitschers, nu zal je moeten loopen!!!', ASS, dagboek van broeder Victor, 17/2/1916.
132. Vandewalle, Gaston, 'Overleven in een Grote Oorlog. Herinneringen van een infanterist 1914-1918', De Krijger, Erpe, 2000, p. 60.
133. Pasquier, Arthur L., 'De Grote Oorlog van Arthur L. Pasquier. Veldtochtsnotities 1914-1919 van een Waal in de Westhoek', Snoeck-Ducaju & Zoon, Gent, 1999, p. 212 (maandag 11 juni 1918).
134. ASS, dagboek van pater Edmundus, 26/6/1917.
135. broeder Victor p. 104.
136. In totaal vielen er die nacht zes zware bommen, waarvan dus slechts één voltrefeer. Broeder Victor wou wel eens zien hoe zo'n bom er van dichtbij uitzag en wat ze kon aanrichten: 'Daar ik de uitwerkselen van een bom wel eens wou zien, ben ik vandaag eens godvruchtig in bedevaart gegaan naar de plaats waar Sint Bom zijn domicilie gekozen had om eens te zien wat mirakelen die brave jongen uitwerkte. Stom staat de mensch bij het zien van die ontzettende kracht.', waarna een gedetailleerde beschrijving volgt van de krater waarmee de bom zijn stempel in het landschap had gedrukt. - ASS, 120e brief van broeder Victor aan pater Ludovicus.
137. ASS, dagboek van broeder Victor, 12/4/1917.
138. Ureel, Lut, *op.cit.*, p. 99 (23/9/1915).
139. ASS, dagboek van broeder Victor, 24/10/1915.

Kapsalon Nancy bestaat 20 jaar!
Dat verdient een mooi gebaar.
Daarom is er voor elke klant een leuke attentie voorzien
om jullie te danken voor de mooie jaren: 1994 tot 2014.

Met evenveel drijfveer als toen,
volg ik elk seizoen
opleidingen van de nieuwe modetrends.

Iedereen van harte welkom!!

DAMES - HEREN - KINDEREN

Kapsalon Nancy

Molenstraat 3 - 8972 Krombeke - 057 30 15 59
Gesloten op maandag en donderdagmiddag